

BOMENBELEIDSPLAN GEMEENTE UDEN

Datum: november 2017

VOORWOORD

De gemeente Uden hecht veel waarde aan haar bomen en gaat zorgvuldig met haar bomenbestand om. De titel 'Groenste stad van Nederland (2007) en Europa (2008) en de sterke gemeentelijke groenvisie is ook anno 2016 nog steeds zichtbaar. De ruime parken die natuur en landschap de stad in trekken, het grote aantal bomen wat de stad groen kleurt en de duidelijke boomstructuren die de stad haar groene onderscheid en herkenbaarheid geven. De gemeente Uden wil zich anno 2016 onderscheiden van andere gemeenten met een aantal externe kernwaarden die zijn afgeleid uit de identiteit en de ambities van de gemeente Uden. De externe kernwaarden zijn:

- Groen
- Gezond
- Gastvrij
- Gezellig

Het jarenlang en consequent hanteren van dezelfde kernwaarden zorgt voor een sterke reputatie.

Bomen bepalen in grote mate de identiteit, sfeer, belevingswaarde en kwaliteit van de openbare ruimte van de gemeente Uden. Mensen voelen zich prettiger in een groene woon- en werkomgeving, bomen hebben een gunstig effect op het milieu (met name de luchtkwaliteit), bomen verbeteren de gezondheid van mensen en bomen zijn goed voor de biodiversiteit in de stad (voor diverse soorten fauna). Het Udense bomenbestand draagt direct bij aan de kernwaarden Groen en Gezond en indirect ook aan de kernwaarden Gastvrij en Gezellig.

INHOUDSOPGAVE

BOMENBELEIDSPLAN GEMEENTE UDEN	1
VOORWOORD	2
INHOUDSOPGAVE	3
1. INLEIDING	5
1.1 Probleemstelling	6
1.2 Doelstelling en gebruik	6
1.3 Reikwijdte en status	7
1.4 Aanpak	7
1.5 Beleidskaders en achtergrondinformatie	8
1.6 Gemeentelijke verantwoordelijkheid	8
2. BELANG EN WAARDERING VAN BOMEN	9
2.1 Structuur	9
2.2 Milieu en welzijn	9
2.3 Natuur	10
2.4 Recreatie	10
2.5 Gebruikswaarde	11
2.6 Cultuurhistorie	11
2.7 Economie	12
3. VISIE OP BOOMSTRUCTUUR	14
3.1 Boomstructuren	14
3.2. Analyse bomenstructuren	17
3.3 Versterken en ontwikkelen bomenstructuren	17
3.4 Beleidsmatige consequenties boomstructuren	18
4. BOMENBELEID	20
4.1 Algemene beleidsuitgangspunten	20
4.2 Algemeen belang versus particulier belang	21
4.3 Monumentale bomen	21
4.4 Accentbomen	24
4.5 Lokale bomen	24
5. BOMENPROBLEMATIEK	26
5.1 Bewoners en bomen	26
6. ONTWERPRICHTLIJNEN EN BESCHERMINGSMAATREGELEN	29
6.1 Ontwerpen met bomen	29
6.2 Ontwerprichtlijnen en beschermingsmaatregelen	30
7. BEHEER EN ONDERHOUD	32
8. OVERLAST EN SCHADE	33
9. REGELGEVING EN HANDHAVING	34
9.1 Algemene plaatselijke verordening en omgevingsvergunning	34
9.2 Groene kaart model	34

9.3	Selectiecriteria monumentale en waardevolle bomen	35
9.4	Toetsingskader	37
9.5	Herplantplicht	37
9.6	Bescherming bomen in bestemmingsplan	38
9.7	Omgevingsvergunningen in kader van de Wabo	38
9.8	Illegale kap	39
9.9	Verhalen van boomschade	39
10.	COMMUNICATIE EN VOORLICHTING	40
10.1	Interne en externe communicatie	40
10.2	Informatie over maatregelen bomen	40
11.	UITVOERING BELEIDSVOORNEMENS	43
12.	EVALUATIE	44
	BIJLAGEN	45
Bijlage 1	Bomenstructuurtekening	45
Bijlage 2	Nog te ontwikkelen / versterken boomstructuren	45
Bijlage 3	Gemeentelijke visie op klachten over bomen	46
Bijlage 4	Beschouwing integraal ontwerpproces	49
Bijlage 5	Bomenbeheerplan Gemeente Uden' OBTA de Linde, 2007	53
Bijlage 6	Beschermingsmaatregelen bomen op bouwterreinen	57
Bijlage 7	Beoordelingsformulier kapvergunningen	63
Bijlage 8	Criteria monumentale en waardevolle / beeldbepalende bomen en bijdrageregeling gemeentelijke monumentale bomen.	69

1. INLEIDING

De gemeente Uden bestaat uit 3 kernen met elk haar eigen ontstaansgeschiedenis en hedendaagse karakter. Uden als voormalig agrarische gemeenschap wat uitgegroeid is tot een kleine stad met regionale aantrekkingskracht (winkelen en werken). Volkel als klein kerkdorp wat historisch gezien aan de rand van de beschaving (peelrand) lag. En Odiliapeel ontstaan als ontginningsdorp (turf), gelegen in de Peel en omgeven met bossen en intensieve veehouderijen.

Bomen en boomstructuren zijn medebepalend voor het groene karakter van de drie kernen. Boomstructuren kunnen bijdragen aan de herkenbaarheid van een kern en haar 'eigen' identiteit vastleggen. Tegelijkertijd verbinden de boomstructuren de 3 kernen met elkaar en zorgen ze voor samenhang in de gemeente Uden als één geheel.

De monumentale bomen vertellen elk hun eigen verhaal, lanen begeleiden belangrijke verkeersroutes en verwijzen nog naar vroegere verbindings- en handelswegen en grote linden omlijsten en versterken de historische sfeer van de Markt in Uden.

De gemeente Uden telt ca. 37.500 openbare bomen. Door ruimtelijke ontwikkelingen en de hoge dynamiek in de gemeente is de druk op bomen hoog. Om het bomenbestand duurzaam te kunnen handhaven is het van belang te weten welke waardevolle bomen en boomstructuren er binnen de gemeente aanwezig zijn. Waar liggen kansen en waar juist de knelpunten in de boomstructuren? Welke waarde, functie en betekenis kennen we toe aan de bomen en boomstructuren? Wie meer begrijpt van deze waardevolle dragers van het karakter van de gemeente zal ook meer begrip hebben voor de waarde van de juiste bomen op de juiste plek.

De gemeente werkt op verschillende manieren aan het bevorderen en in stand houden van de gemeentelijke boomstructuur. Om hierin effectiever te kunnen zijn, is het nodig om meer samenhang tussen alle inspanningen te creëren. Ruimtelijke ontwikkelingen zoals inbreiding en uitbreiding van woonlocaties vragen om handvaten voor een zorgvuldige integrale afweging.

Om dit bomenbeleidsplan uitvoerbaar te maken is vanuit diverse invalshoeken naar de bomenproblematiek gekeken en zijn vervolgens samen keuzes gemaakt. Ambities en beleidsuitgangspunten bedacht met en afgestemd met de organisatie. Immers heeft de uitvoering van het bomenbeleidsplan direct en indirect effect op de organisatie en haar dagelijkse werkzaamheden.

Het bomenbeleidsplan beschrijft de kaders en biedt handvaten voor een zorgvuldige afweging als het gaat om het bevorderen en in stand houden van het gemeentelijke bomenbestand en het behoud en de versterking van de groene kwaliteit van de openbare ruimte.

1.1 Probleemstelling

Uden is met haar regionale centrumfunctie een kleine dynamische stad. Er wordt gebouwd, straten worden heringericht, riolen worden vervangen en kabels en leidingen worden aangelegd. Bomen langs wegen en straten komen daardoor zowel bovengronds als ondergronds in de beknelling. De negatieve effecten worden vaak pas later na jaren zichtbaar. Waar weinig aandacht is voor bomen bij bouwen of bij ruimtelijke inrichting dreigen bomen, boomstructuren, groene dragers, de herkenbaarheid, het karakter en de sfeer van het dorp verloren te gaan. Dit boombeleidsplan legt de waardevolle bomen en bomenstructuren vast en daarmee de groene identiteit van de gemeente Uden.

1.2 Doelstelling en gebruik

Het bomenbeleidsplan schetst allereerst de gewenste bomenstructuur ofwel de situatie zoals die in de nabije en verre toekomst gerealiseerd zou moeten worden. Hoe passen de bomen in het landschappelijk, natuurlijk en historisch raamwerk van de gemeente Uden zodat keuzes op basis hiervan uitgelegd en begrepen kunnen worden? Op welke plekken zijn (forse) boomstructuren gewenst? Waar staan al bomen en waar moet een bomenstructuur nog gerealiseerd worden? Met het beantwoorden van deze vragen legt het bomenbeleidsplan de bomenstructuur vast voor de komende 25 jaar.

Het hoofddoel van dit bomenbeleidsplan is het realiseren en in stand houden van een duurzaam bomenbestand. Het bomenbeleidsplan richt zich op visie, beleid, ontwerp en beheer.

Nevendoelen zijn:

- Het vastleggen van het belang van bomen en de gemeentelijke missie daarin;
- Het creëren van samenhang tussen activiteiten op het gebied van bomen;
- Advies geven bij aan ruimtelijke ontwikkeling en richtlijnen geven bij nieuwe aanleg;
- Het stellen van voorwaarden ter realisatie en in stand houding van een duurzaam bomenbestand;
- Handvaten aandragen voor knelpunten op het gebied van bomen;
- Het eenvoudiger en inzichtelijker maken van werk en procedures inzake het bomenbeleid
- Het vaststellen van de financiële behoefte van het bomenbeleid voor de komende Jaren.

Uitvoering van het bomenbeleidsplan zal uiteindelijk moeten leiden tot de volgende resultaten:

- Een duurzaam (mooi, gezond, veilig, en met een minimum aan overlast) en samenhangend bomenbestand;
- Een hoge waardering van bewoners voor het openbaar groen en draagvlak en begrip voor de keuzes die door de gemeente gemaakt worden inzake het bomenbeleid;

- Een gezamenlijk perspectief waaraan inhoud gegeven vanuit verschillende vakdisciplines / beleidsvelden.

1.3 Reikwijdte en status

Het bomenbeleidsplan gaat in eerste instantie om de bomen en boomstructuren in de openbare ruimte, binnen de bebouwde kom en binnen de gemeentegrenzen van Uden. Daar waar aanleiding is zal ook iets gezegd worden over particuliere bomen en boomstructuren en over boomstructuren buiten de bebouwde kom of die de gemeentegrenzen overschrijden. Visie en beleid op bomen en boomstructuren buiten de bebouwde kom zijn vertaald in het Landschapsbeleidsplan Boekel - Uden - Veghel, 1999.

Na vaststelling door gemeentebestuur zien we het bomenstructuurplan als beleidskader voor nieuwe ontwikkelingen en als richting en inspiratie ter realisatie van de bomenstructuur zoals weergegeven in de bomenstructuurtekening.

Met vaststelling zegt het gemeentebestuur 'ja' tegen het actief opstarten van projecten en het opwaarderen van boomstructuren bij reconstructies en herinrichting. Vaststelling is tevens de erkenning van het gemeentebestuur dat de bomenstructuur de ruggengraat vormt van alle groenvoorzieningen in de gemeente en dat de bomen zowel voor woonklimaat als milieu van grote betekenis zijn.

1.4 Aanpak

Dit bomenbeleidsplan betreft een actualisatie van een reeds in 2003 door Arcadis Bomendienst opgesteld bomenbeleidsplan. De beleidsuitgangspunten van 2003 zijn voor een groot deel nog steeds van toepassing. Omdat de inhoud van het bomenbeleidsplan wel is gebruikt en in de gemeente ook steeds een sterke groenvisie aanwezig is geweest zijn vroegere problemen en knelpunten achterhaald of inmiddels opgelost.

Het actualiseren van dit bomenbeleidsplan heeft plaatsgevonden in samenspraak met ambtelijke beleidsvertegenwoordigers van de gemeentelijke afdelingen Ruimte en Middelen. De interactie heeft plaatsgevonden in een werksessie en bilaterale overleggen waarin relevante thema's integraal behandeld zijn. De thema's die aan de orde zijn geweest zijn onder andere:

- Visie op boomstructuur;
- Bomenbeleid
- Bomenproblematiek;
- Ontwerp en bescherming
- Regelgeving en handhaving;

Tijdens de werksessie leverden de deelnemers de informatie en problematiek, is gezamenlijk een probleemanalyse gedaan, zijn keuzes en alternatieven voorgesteld en zijn consequenties in beeld gebracht. De eindkeuze is telkens een gezamenlijke geweest. Het bomenbeleidsplan

is een integrale vertaling van de reeds aanwezige kennis en ambities van verschillende afdelingen van de gemeente Uden.

1.5 Beleidskaders en achtergrondinformatie

Op basis van literatuurstudie (beleidskaders), door bestudering van kaarten, ondergronden en luchtfoto's en de afspiegeling hiervan in de hedendaagse situatie zijn een aantal thematische onderleggers geschetst voor de bomenstructuur. Stukken die bestudeerd zijn en ten grondslag liggen aan dit bomenbeleidsplan zijn onder andere:

- Bomenbeleidsplan 2003
- Boombeheerplan 2007
- Historische kaarten
- Nota openbare ruimte 2015
- Beleidsnota monumentale en waardevolle bomen 2011
- Landschapsbeleidsplan Boekel - Uden - Veghel, 1999.
- Interim Structuurvisie Uden 2009-2015, 2010

1.6 Gemeentelijke verantwoordelijkheid

De gemeente Uden bemoeit zich als eigenaar en beheerder maar ook als beleidsmaker en regelgever met bomen. Naast de gemeentelijke bomen acht de gemeente ook particuliere bomen van belang voor de gemeenschap. Waar het gaat om bomen behartigt de gemeente dan ook het algemeen belang boven het individueel belang. Hierbij hanteert de gemeente een lange termijn visie. Immers zijn de bomen waarvan we nu genieten geplant en verzorgd door vorige generaties en zullen de bomen die we nu planten, pas door komende generaties genoten worden.

Als regelgever beschermt de gemeente Uden de bomen in de Algemene Plaatselijke Verordening (APV). Hierin staat wanneer omgevingsvergunning nodig (stamomtrek groter dan 75 cm op 1,30 m + maaiveld) en wanneer bomen zonder vergunning gekapt mogen worden. Bij de omgevingsvergunning hanteert de gemeente de mogelijkheid van bezwaar en beroep. Belanghebbenden hebben zo de gelegenheid om hun zienswijze te geven op basis waarvan overwogen kan worden een boom niet te kappen.

Als regelgever streeft de gemeente naar deregulering en vrijheden voor haar bewoners. Daartoe wordt in hoofdstuk 9 een nieuw (Groene kaart) model voorgesteld waardoor meer bomen zonder vergunning gekapt kunnen worden.

Als beleidsmaker communiceert en coördineert en stuurt de gemeente ontwikkelingen namens de gemeenschap en is daarbij tegelijkertijd verantwoording verschuldigd aan de gemeenschap. Daarbij laat zij weten waarom welke keuzes gemaakt worden ten aanzien van bomen. Dit bomenbeleidsplan biedt zowel intern als naar de burger zoveel mogelijk duidelijkheid.

2. BELANG EN WAARDERING VAN BOMEN

Om de visie zin en betekenis te geven is het van belang dat iedereen die met het bomenbeleidsplan werkt begrijpt wat het belang en de waarde is van bomen en boomstructuren. Bomen bepalen in grote mate de identiteit, sfeer, belevingswaarde en kwaliteit van de openbare ruimte van de gemeente Uden.

2.1 Structuur

Bomen zijn sfeerbepalend. Ze dragen bij aan de herkenbaarheid en het karakter van plekken, routes en landschappen. Ze geven een hiërarchie in wegen. Tunnelwerking en laanwerking van bomen langs wegen zorgt voor verkeersgeleiding en versterkt de beleving van het tracé (bijvoorbeeld een bocht) van de weg. Ook de verkeerssnelheid neemt af doordat men door beslotenheid van een laan de snelheid sterker ervaart.

Figuur 1: Prettige landschappelijke sfeer door pluksgewijs aangeplante berken langs de President Kennedylaan, Uden

2.2 Milieu en welzijn

Bomen geven schaduw en verlagen de temperatuur op warme dagen. De bladeren filteren en zuiveren de lucht door stofdeeltjes te binden welke met de regen worden afgevoerd naar bodem of riool. Tevens slaan de bladeren zware metalen op.

Een locatie met bomen is aangener en gezonder voor mensen dan een versteende omgeving. De aanwezigheid van bomen is daarmee belangrijk voor het welzijn. Groen ontspant en geeft rust.

Zonnepanelen

Bomen en zonnepanelen zijn beiden duurzame goederen maar als bureen vaak elkaars vijand. Paneeleigenaren blijken in staat om de zaag te grijpen en (zelfs) gemeentebomen zonder overleg te toppen of snoeien.

De overheid stimuleert (mede door subsidies) de aanschaf en aanleg van zonnepanelen. Als de aanleg van panelen negatieve gevolgen heeft voor de (gemeentelijke) bomen en omgekeerd leidt dat al snel tot een dubbel gevoel zowel voor boombeheerder als voor paneeleigenaar.

De gemeente Uden houdt zaken gescheiden en stelt dat de burger zelf verantwoordelijk is voor de keuze van aanleg en de plaats van zijn zonnepanelen. Daarbij wijst de gemeente, middels haar communicatiekanalen, de burger op de rechten en plichten rondom bomen. Middels de Groene kaart informeert de gemeente op de aanwezigheid van bomen en boomstructuren met mogelijk ongunstige (toekomstige) gevolgen voor zonnepanelen.

Een zonnepaneeleigenaar realiseert zich vaak te laat dat bomen groeien, hoger en breder worden. En dat de gemeente terughoudend is in het kappen van hun eigen bomen. Immers is het behoud van de groene uitstraling voor de gemeente van een groot algemeen belang.

Voor de kap / sterke snoei van zowel gemeentebomen als particuliere bomen als opgenomen op de Groene kaart is een omgevingsvergunning nodig. In de beoordelingscriteria is ook het zonnepaneel meegewogen als kapbelang. Derdenbelanghebbenden zijn het mogelijk niet eens en dan moet het helder zijn op basis waarvan de gemeente toegewezen of geweigerd heeft. Vergunningverlening voor kap ten gunste van zonnepanelen geeft mogelijk ook een precedentwerking naar andere schaduw gevende bomen. Ook is het een lastig onderscheid als bij hinderlijke beschaduwning van een tuin geen omgevingsvergunning voor kap wordt afgegeven, maar voor dit economisch belang wel?

Voor gemeentebomen op de Groene kaart wordt omwille van derving van de opbrengst van zonnepanelen geen omgevingsvergunning afgegeven. Voor particuliere bomen op de Groene Kaart is het wel of niet afgeven van een vergunning mede afhankelijk van het verlies dat een paneeleigenaar leidt. Dit moet substantieel zijn en bij aanvraag van de omgevingsvergunning met cijfers onderbouwd te worden.

2.3 Natuur

Bomen halen de natuur in het dorp. Ze leveren schuil- en nestelgelegenheid voor vogels, vleermuizen, eekhoorns, vlinders en tal van andere organismen. Bovendien functioneren bomen als 'stapstenen' tussen het buitengebied en de centra. Bomen in het dorp verhogen het natuurbesef en de beleving van de seizoenen en hebben daarmee een educatieve waarde.

2.4 Recreatie

Bomen zijn mooi en verfraaien het landschap zowel binnen de bebouwde kom als in het buitengebied. Bomen dragen daardoor bij aan de aantrekkingskracht op bezoekers en recreanten.

Figuur 2: Foto, Inlandse eik op grasveld tussen Abdijlaan en Beatrixhof

Deze boom is ongeveer 100 jaar oud. U moet zich voorstellen dat hij ongeveer 20 meter hoog is en een kroondoorsnede van 12 meter heeft. Met zijn 600.000 bladeren vertienvoudigt hij zijn 120 m² standplaats tot +/- 1200 m² bladoppervlakte. Door de luchtruimten in het geheel ontstaat een celoppervlakte van circa 15.000 m² (2 voetbalvelden!). 9400 liter water en 18 kilo kooldioxide verwerkt deze boom op een zonnige dag. Dat komt overeen met het gemiddelde kooldioxide uitstoot van 2,5 eengezinswoning. Om dit te bereiken moet een gigantische hoeveelheid lucht door de bladeren stromen, tezamen met de zich daarin bevindende bacteriën, paddenstoelensporen, stof en andere schadelijke stoffen, die daarbij grotendeels in het blad achterblijven. Gelijktijdig wordt deze lucht vochtig, want de boom verbruikt en verdampt veel water. De 13 kilo zuurstof die daarbij door de boom, middels fotosynthese als afvalproduct wordt gevormd, dekt de behoefte van circa 10 mensen. Voor zichzelf produceert de boom op deze dag 12 kilo suiker, waaruit hij al zijn bouwstoffen vormt. Een deel slaat hij op als reserve en uit de rest wordt het nieuwe hout gevormd. Wanneer deze boom geveld zou worden, zou men om en nabij de 2000 jonge bomen met een krooninhoud van één kubieke meter moeten planten, wil men hem volledig vervangen. Dat zou ongeveer 140.000 euro kosten.

- Gegevens overgenomen uit 'Naturfreunde International' ('03/'89)-

2.5 Gebruikswaarde

In het buitengebied hebben bomen soms nog een kleinschalige gebruiksfunctie in het leveren van geriefhout, brandhout, fruit of als speelobject.

2.6 Cultuurhistorie

De oude en monumentale bomen zijn een erfenis van de generaties vóór ons. Ze herinneren ons aan het leven en de gebruiken van vroeger zoals de knotlinden als windscherm voor boerderijen.

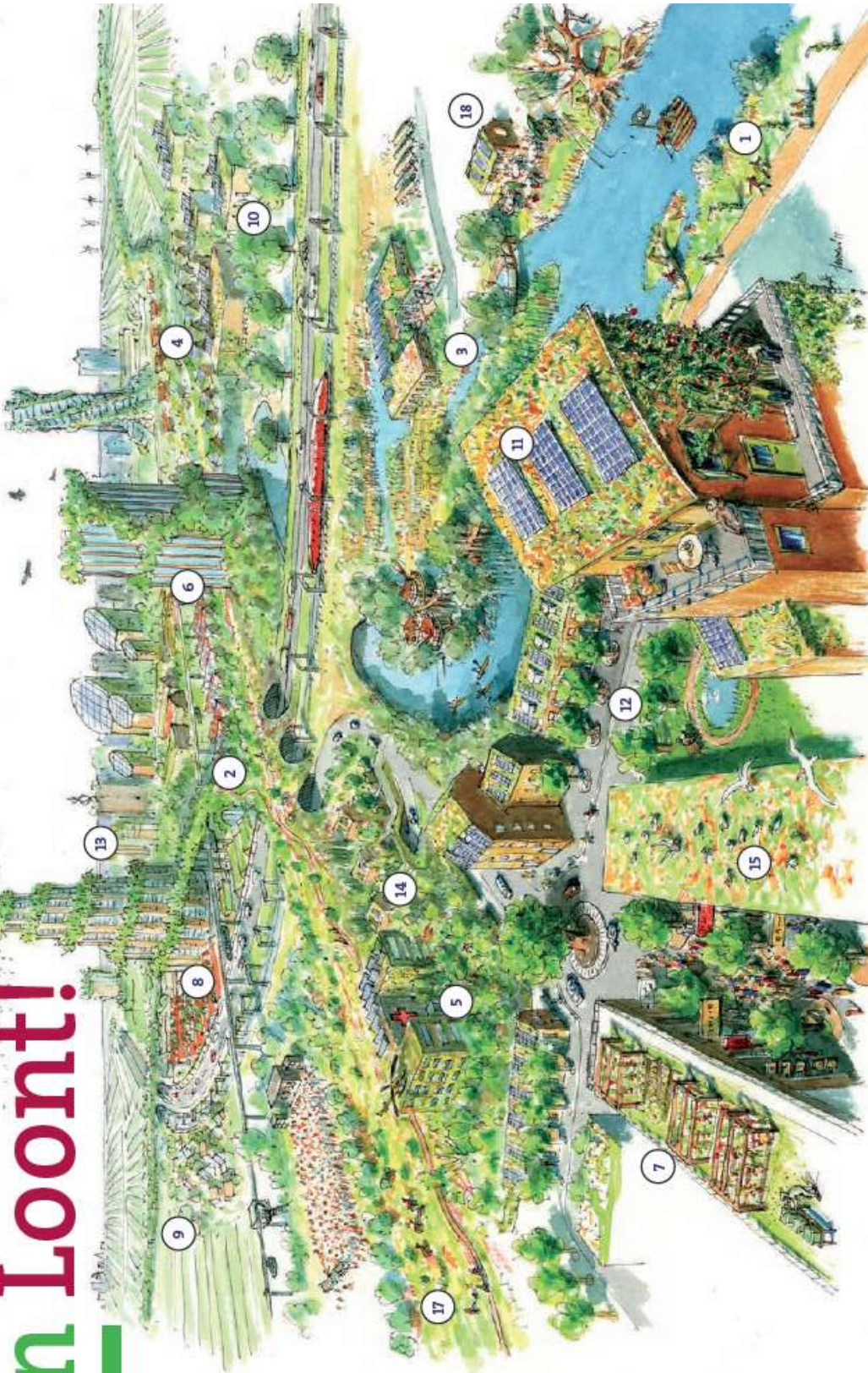
Vooraf veel essen zijn oorspronkelijk geplant voor de houtproductie. Ook aan het vee werd gedacht: schaduw was een belangrijke functie van bomen langs weilanden. Andere bomen werden geplant ten behoeve van erosiebestrijding, windkering, scheiding van akkers en gedenkbomen.

2.7 Economie

Als reactie op groene bezuinigingsvoornemens voerden partijen (Plant Publicity Holland, Branchevereniging VHG, Hoveniers Informatie Centrum, ANWB, Groenforum Nederland, Entente Florale Nederland, Productschap Tuinbouw en de Bomenstichting) in 2011 een campagne om publieke en private organisaties en burgers op de hoogte te brengen van de waarde van het groen in hun leefomgeving. De initiatiefnemers vinden dat zorgvuldig moet worden omgegaan met het groene kapitaal dat in de afgelopen jaren is opgebouwd. Het uitgangspunt is dat groen een investering is op maatschappelijk en economisch gebied, die zichzelf terugverdient. Om dat aan te tonen zijn de belangrijkste economische waarden (aan de hand van Nederlandse voorbeelden) gevisualiseerd in een poster van een fictieve groene stad (figuur 3).

Groen Loont!

1. Vergroening van de leefomgeving:
jaarlijkse besparing op directe
zorgkosten van meer dan 100 miljoen
euro door 15% afname van
overgewicht en obesitas.
2. 10% afname van het totale gebruik
van antidepressiva door vergroening,
levert een jaarlijkse besparing op
van 8,6 miljoen euro.
3. 10% afname van het gebruik van
ADHD-medicijnen door vergroening,
levert een jaarlijkse besparing op
van ruim 2 miljoen euro.
4. 1,4 miljard euro besparing op
zorgkosten door vergroening
leefomgeving.
5. Vergroening ziekenhuizen: jaarlijkse
besparing van ziektekosten van
486 miljoen tot 780 miljoen euro
(exclusief medicijngebruik).
6. Vergroening kantoor: groei productie
medewerkers 35%.
7. Toename areaal volkstuinten met
390 hectare: jaarlijkse opbrengst
31,7 miljoen euro.
8. Toename areaal groen in de stad met
10%; toegevoegde waarde op
ontroende goed 175 miljard euro.
9. Daling aantal woninginbraken met
3% door vergroening levert een
jaarlijkse besparing op van
12,6 miljoen euro.
10. 10% toename van bomen in
bebouwing: jaarlijkse winst
2,8 miljoen euro.
11. Drie jaar lang alleen maar groene
daken aanleggen: besparing op
energiekosten 31,1 miljoen euro per
jaar.
12. Aanleg bomenstingels langs 50.000
woningen: besparing op
energiekosten 4,4 miljoen euro per
jaar.
13. Verkoeling 50.000 kantoren door
aanleg groen: besparing op
energiekosten 25 miljoen euro per
jaar.

18. Jaarlijkse omzet dagtochten in de
groene ruimte: 30 miljard euro.

17. 100 nieuwe horecabedrijven als
gevolg van vergroening leveren een
extra omzet op van 428 miljoen
euro.

16. Terugbrengen 15 km aan grachten
in steden: een eenmalige
meerwaarde op onroerende goed
van ruim 190 miljoen euro.

15. Drie jaar lang alleen maar groene
daken aanleggen (60 miljoen m²):
besparing 6,5 miljoen tot 9 miljoen
euro per jaar op de afvoer en
zuivering van regenwater.

14. Omzet 10% van het tuinenoppervlak
van steen naar groen: 9 miljoen euro
besparing per jaar aan afvoer- en
zuiveringskosten van het
regenwater.

Uitgave en productie:

Groen Loont is een samenwerkingsverband met de volgende partijen:

Productschap Tuinbouw	Groenforum	Bomenstichting
Entente Florale	Branchevereniging VHG	ANWB
Plant Publicity Holland	Hoveniers Informatie Centrum	Kenniscentrum Triple E

Vormgeving: Pm Vijftigchild / Illustraties: Jeroen Helmer / Druk: XSU-press Nijmegen

Figuur 3: Poster Groen loont

3. VISIE OP BOOMSTRUCTUUR

De verschillende kernen (Uden, Volkel en Odiliapeel), gebieden, buurtschappen, wijken en terreinen van de gemeente Uden kennen ieder een ‘eigen’ ontstaansgeschiedenis, karakter, identiteit, beleving en sfeer. In dit bomenbeleidsplan leggen we de boomstructuren vast die samen het groene raamwerk (van de kernen, gebieden, buurtschappen, wijken en terreinen) vormen, die het samenhouden en die de authenticiteit ervan bepalen. Zonder dit groene raamwerk zou de gemeente vormloos, kleurloos, sfeerloos, gezichtsloos en onherkenbaar zijn.

3.1 Boomstructuren

In bijlage 1 is de bomenstructuurtekening opgenomen. De tekening schetst het gewenste (en realistisch) toekomstbeeld (geraamte) voor de Udens boomstructuren. De aan de bomenstructuur gerelateerde thema's (verkeer, stedenbouw, cultuurhistorie, landschap / ecologie) zijn samengevat en uitgewerkt in 3 structuren: cultuurhistorische, primaire en secundaire structuren. Samen vormen ze een herkenbaar groen raamwerk wat zowel de herkenbaarheid en identiteit van de afzonderlijke structuren als van de gemeente Uden veilig stelt. Hieronder volgt een toelichting op de 3 structuren.

Cultuurhistorische structuur

Deze structuren raken of doorsnijden meestal de oude dorpskernen en soms worden ook gemeentegrenzen overschreden. De structuren zijn vaak zeer oud en zeggen iets over de ontstaansgeschiedenis van een dorp of stad of over de karakteristiek van het landschap. Vaak voelen we ons verbonden met de ontstaansgeschiedenis en hebben we een grote wens het historisch karakter te behouden. Oude lanen, linten en verbindingswegen, brinken, kerkepaden, kloostertuinen, dreven en monumentale bomen geven identiteit aan een stad of dorp. Voorbeelden van cultuurhistorische structuren in Uden zijn Hoevenseweg, Kerkstraat, Markt, Oude Udenseweg.

Gezien het unieke, historische karakter van deze structuren krijgen deze structuren een bijzonder hoge status. De bomen zijn vaak onvervangbaar voor het karakter van hun omgeving. En als deze structuren verdwijnen is dat vaak definitief en onomkeerbaar. Er wordt daarom gestreefd naar duurzame instandhouding van deze structuren in hun meest originele, cultuurhistorische vorm. Voor deze structuren geldt de hoogst mogelijke bescherming door ze bijvoorbeeld op te nemen in bestemmingsplannen of monumentenbeleid en ze uit te sluiten voor het verlenen van een kapvergunning.

Figuur 4: Cultuurhistorische structuur, Hoevenseweg, Uden

Primaire structuur

Slechts enkele structuren die van belang zijn qua stedenbouw en verkeer behoren tot de primaire structuur. Het betreft vooral de doorgaande wegen om en door Uden.

Primaire structuren in Uden zijn de gebieds- en hoofdontsluitingswegen zoals Industrielaan, Velmolenweg, Wilhelminastraat en Violierstraat. Deze structuren ontsluiten de gemeente en leiden de bezoeker via een herkenbare route van en naar het stadscentrum. Samen met de cultuurhistorische structuren vormen ze het visitekaartje van de gemeente.

De primaire structuren vormen een herkenbaar duurzaam netwerk dat het beeld van een gemeente bepaalt. In de primaire structuur wordt gestreefd naar bomen van de eerste grootte (hoger dan 18 meter) met een duurzaam karakter, die forse groene lijnen of vlakken opleveren. De bomen kunnen uitgroeien tot imposante, volwassen bomen. Om de natuurlijke potenties optimaal te benutten wordt gestreefd naar lange, aaneengesloten linten van oude bomen in een gevarieerd assortiment dat past bij de natuurlijke omstandigheden ter plaatse. Op die manier zorgen ze mede voor het verbinden van natuurgebieden en het verhogen van de biodiversiteit.

Figuur 5: Primaire structuur met 3 rijen bomen in gras (inclusief middenberm), Velmolenweg, Uden

Secundaire structuur

De secundaire structuur betreft meestal de wijk- en buurtontsluitingswegen zoals Muntmeester, van Duerenlaan, Paukenstraat en Ringbaan nrd. De structuren hebben meestal een stedenbouwkundige en/of verkeerskundige functie. Forse bomenstructuren zijn wenselijk om belang en functie te onderstrepen. De secundaire structuren verfijnen en ondersteunen het netwerk van de primaire structuur.

Gestreefd wordt naar fraaie bomen van de eerste grootte (volwassen hoger dan 18 meter) met een duurzaam karakter (inheems, autochtoon) welke forse groene lijnen opleveren die het landschap doorkruisen en opdelen.

Daar waar mogelijk en de ruimte het toelaat hoeft de verschijningsvorm van een secundaire structuur niet te verschillen van een primaire structuur.

Figuur 6: Secundaire structuur met 2 rijen Amerikaanse eik in grasberm, Wolfstraat, Odiliapeel.

3.2. Analyse bomenstructuren

De bestaande situatie is getoetst aan het gewenste toekomstbeeld. Een positieve constatering hierbij is dat de gewenste bomenstructuur van Uden reeds voor een groot deel gereed is. Echter uit de toetsing en analyse (van de bestaande situatie aan het wensbeeld) blijkt dat er soms meerdere boomsoorten in eenzelfde structuur staan, dat er door ruimtegebrek op delen slechts 1 rij bomen geplant is en dat bomen op sommige plekken matig groeien. Al deze bomenstructuren vragen aandacht en zorg om uiteindelijk het wensbeeld te bereiken.

3.3 Versterken en ontwikkelen bomenstructuren

De nog te versterken / ontwikkelen boomstructuren zijn aan de hand van de bestaande situatie en het wensbeeld beschreven in bijlage 2. Het betreft de structuren waar de bestaande situatie nadrukkelijk afwijkt van het wensbeeld én waar deze wel realistisch, haalbaar en kansrijk te versterken of ontwikkelen is.

Uitvoering

De nog te ontwikkelen / versterken boomstructuren zullen als uitwerking van dit bomenbeleidsplan vooral uitgevoerd worden binnen het groot onderhoud of binnen reconstructies en herinrichtingen. Daar waar dit binnen 10 jaar niet mogelijk blijkt zullen middels offerte bij begroting hiervoor middelen gevraagd worden. Het wensbeeld als omschreven in bijlage 2 is daarbij richting gevend en nog niet getoetst op haalbaarheid. De

gelden uit een in te stellen bomenfonds (zie ook paragraaf 9.5) kunnen ook worden bestemd om boomstructuren te versterken en ontwikkelen.

Omdat het ontwikkelen van het toekomstbeeld geen omvangrijke opgave is en grotendeels binnen de reguliere werkzaamheden uitgevoerd kan worden is de ambitie om de geambieerde bomenstructuur binnen 10 jaar gerealiseerd te hebben.

BELEIDSVOORNEMEN:

1. *Binnen 10 jaar realiseren geambieerde bomenstructuur.*

3.4 Beleidsmatige consequenties boomstructuren

Bij het toekennen van een structuurstatus behoren ook de beleidsmatige consequenties. De consequenties en de visie op de diverse boomstructuren en bomen zijn weergegeven in figuur 7.

Beleidsmatige consequenties					
	Boomstructuren			Individuele bomen	
	Cultuurhistorische structuur	Primaire structuur (hoofdontsluiting)	Secundaire structuur (buirtontsluiting)	Monumentale bomen	Lokale bomen (incl. woonstraten)
Status	Monumentaal	Zeer hoog	Hoog	Monumentaal	Normaal
Boomsoort en categorie	Inheems, Autochtoon, 1 ^e /2 ^e	Duurzame soort, 1e	Duurzame soort, 1e anders 2e	Duurzame soort	Soort met sierwaarde, aankleding, 1e, 2e of 3e
Visie	Leesbaarheid cultuurhistorie vergroten, waarde handhaven / beschermen, lanen aanvullen / versterken.	Waarde handhaven / beschermen, lanen aanvullen / versterken.	Waarde handhaven / beschermen, lanen aanvullen / versterken.	Cultuurhistorisch erfgoed, indrukwekkende uitstraling, hoge waarde door omvang, baken in stad en stuk natuur op zich, maken omgeving leefbaar.	Saneren waar nodig en vervangen indien duurzaam.
Instandhouding	Zeer belangrijk	Zeer belangrijk	Belangrijk	Zeer belangrijk	Alleen indien meerwaarde voor straat / wijk
Omlooptijd	Zo lang als technisch mogelijk	Minimaal 80 jaar	Minimaal 60 jaar	Zo lang als technisch mogelijk	30 - 50 jaar
Ontwerp en streefbeeld	Conform historische context en in samenhang met openbare ruimte en architectuur. Bijvoorbeeld Eikenlaan of lindelaan of bij beperkte ruimte toepassen lei- of knotlinden.	Optimale groeiplaats zowel onder- als bovengronds (bv brede groene bermen). Aan twee zijden van weg dubbele rij in groen of 3 rijen waarvan 2 aan weerszijden weg en 1 rij in middenberm.	Groeiplaats afstemmen op omlooptijd Bomenrij aan 2 zijden van weg in groen.	Boom als middelpunt / hoofdrolspeler, optimale groeiplaats. Boom in zichtlijnen houden.	Groeiplaats afstemmen op omlooptijd. Onderdeel van straatbeeld en stedenbouwkundige structuur en straatbeeld. Aandacht voor kroonvorm, transparantie, kleur, bloei, etc.
Renovatie	Alle middelen inzetten om renovatie te voorkomen, inboeten met grote maat, opvolgsysteem, per boom bezien en vervangen.	Alle middelen inzetten om renovatie te voorkomen, indien omlooptijd verstreken en kap noodzaak, nieuwe structuur (grote maat) aanplanten.	Conform omlooptijd, tot dan uitsterfconstructie, laan vervangen als bepaald percentage is uitgevallen of bij renovatie weg / riool. Streven naar 1 boomsoort en uniformiteit.	Alle middelen inzetten om renovatie te voorkomen, inboeten met grote maat, bijvoorbeeld herdenkingsboom planten.	Conform omlooptijd, tot dan uitsterfconstructie, laan vervangen als bepaald percentage is uitgevallen of bij renovatie weg / riool. Indien bomen niet aan doelstelling (beeld, onderhoud, kosten) voldoen, dan geen bomen terug planten.
Beheer en onderhoud	Zeer intensief, jaarlijkse controle, gericht op behalen hoge ouderdom en als doel vereeuwigen cultuurhistorische waarde.	Zeer intensief, jaarlijkse controle, gericht op veiligheid, beeldkwaliteit en bereiken hoge leeftijd en volledige wasdom.	Intensief, jaarlijkse controle, gericht op veiligheid, beeldkwaliteit en bereiken gewenste omlooptijd.	Jaarlijkse controle, gericht op behalen hoge ouderdom en als doel behouden cultuurhistorische, beeldbepalende, en ecologische waarde.	Normaal, gericht op gewenste omlooptijd, veiligheid en gewenste (technische) eindbeeld.

Figuur 7: Beleidsmatige consequenties van boomstructuren

4. BOMENBELEID

Bedreigingen voor bomen

Bomen worden op allerlei manieren bedreigd. Schades door bijvoorbeeld aanrijden, graafwerkzaamheden en grondwaterfluctuaties kunnen leiden tot aantasting, rot, conditievermindering en instabiliteit van de boom. Om een veilig bomenbestand te hebben en om de onderhoudskosten gering te houden is het van het grootste belang dat we bij aanplant van een boom de ideale omstandigheden scheppen voor de boom. En andersom dat we bij de heersende omstandigheden de juiste boom kiezen.

Reden voor bescherming bomen

De waarden die we toekennen aan bomen blijken niet altijd voldoende reden voor bescherming. In de gemeente spelen vele (meestal ruimtelijke) belangen die helaas nog steeds soms ten koste gaan van waardevolle bomen. Nog vaker blijven bomen omwille van hun waarden en met alle goede bedoelingen gespaard maar wijken ze jaren later als nog door de, als gevolg van de ruimtelijke ontwikkeling, verslechterde groeiomstandigheden. Vanuit het duurzaamheidsprincipe is nog steeds noodzakelijk om de bescherming van bomen te benadrukken.

Duurzaam bomenbestand

Bomen hebben van nature een lange levensduur en dus tijd nodig om tot wasdom te komen. De ruimte rondom een stadsboom ondergaat tijdens deze levensduur vaak meerdere malen aanpassingen (kabels en leiding, rioolrenovatie, reconstructie, herinrichting, etc.). Bomen dienen gedurende lange tijd beschermd te worden zodat ze ook daadwerkelijk tot wasdom komen. Immers vervullen oude bomen met een groot kroonvolume hun ruimtelijke- en milieufunctie veel beter dan jonge bomen.

Minder vitale bomen en korte levensduur (omlooptijden) van bomen betekent ook hogere kosten per boom per jaar. Kortere omlooptijden leiden tot meer aanschaf, meer aanplant, meer onderhoud, meer vellen en het vaker verhelpen van overlast.

Bovendien leidt een verminderde vitaliteit van bomen op termijn tot meer onveilige bomen. Beschadigde bomen (aan wortels, stam of kroon) zijn extra vatbaar voor infecties, schimmels en ziekten waardoor verrotting versneld op gang komt en de boom zijn stabiliteit verliest en in plaats van waardevol, risicovol wordt voor haar omgeving.

4.1 Algemene beleidsuitgangspunten

De gemeente hanteert een aantal uitgangspunten om een duurzaam (gezond, mooi, veilig, beheersbaar en betaalbaar) bomenbestand te realiseren en behouden:

- Indien de plantplaats zich niet leent (of geschikt gemaakt kan worden) voor de groei van een gezonde boom wordt geen boom geplant;

- Streven is om zoveel mogelijk bomen in groenvakken te hebben in plaats van in de verharding;
- Waar de ruimte beperkt is kiezen we voor meer kroonvolume en minder stammen. Door bijvoorbeeld aan 1 zijde van de weg bomen te planten of door de toepassing van accentbomen¹;
- Streven is om boomsoorten te gebruiken die zo min mogelijk overlast veroorzaken;
- Oude bomen worden beschermd en kansen om bomen oud te laten worden aangegrepen.

4.2 Algemeen belang versus particulier belang

De gemeente maakt onderscheid in het belang voor de omgeving tussen boomstructuren en lokale bomen. Lokale bomen zijn van belang voor de directe omgeving. Bewoners zijn nauw betrokken bij de bomen in hun woonstraten en daarover hebben zij bijna altijd een mening. Met een verbindende, cultuurhistorische of andere structurerende waarde voelt een bewoner vaak minder betrokkenheid (onbekend), maar wel weer met die ene boom voor de deur.

Voor de leesbaarheid en beleefbaarheid van de boomstructuren en daarmee van het dorp of de stad is hecht de gemeente een groot belang aan markante en onderscheidende boombeplantingen. Dit heeft consequenties voor de aan de boomstructuren wonende bewoners. Om bomen de ruimte te geven en tot wasdom te laten komen is het soms nodig dat de omgeving en de inrichting van de openbare ruimte wordt aangepast op de te realiseren of behouden boomstructuur. Met vaststelling van dit bomenplan worden vanuit een groter algemeen belang keuzes gemaakt die soms ten koste zullen gaan van particuliere belangen.

Waar lokale bomen gemiddeld na 30 tot 50 jaar vervangen worden streeft men bij boomstructuren naar een lange omlooptijd van 60 jaar. Daarvoor is voldoende groeiruimte en zijn de juiste voorzieningen nodig. Bij boomstructuren overwegen en aarzelen we niet als hier maatregelen en ruimte nodig zijn om een duurzame bomenstructuur te realiseren en behouden.

4.3 Monumentale bomen

Bomen doen er mensengeneraties over voordat ze volgroeid zijn en enorme afmetingen hebben bereikt. Alleen door goede en duurzame bescherming kunnen ze oud worden en ons met hun verschijning verwonderen. Volgroeide, oude bomen zijn in ons land een kostbaar bezit.

¹ Accentbomen worden aangeplant op plekken (straten, centrumgebieden, bedrijventerreinen) met weinig ruimte voor bomen. De bomen worden geplant op overhoeken of plekken die wel de benodigde groeiruimte bieden. Aanplant bij voorkeur op het kruispunt van meerdere zichtlijnen zodat ze al snel beeldbepalend zijn. Ze verzachten en doorbreken het stenige boomloze karakter van de omgeving vooral als gekozen kan worden voor een grote boom.

De gemeente Uden weet wat zij aan bijzondere bomen herbergt en treft afdoende maatregelen om deze monumenten te beschermen. De gemeente zorgt er samen met de eigenaren voor dat monumentale bomen behouden blijven en in een goede staat (blijven) verkeren.

Groene kaart model

Reeds in 2000 is er een inventarisatie uitgevoerd naar 'Bijzondere bomen'. Hieronder vielen tevens de monumentale bomen. Deze lijst zal, als uitwerking van dit bomenbeleidsplan, geactualiseerd opgaan in het Groene kaart model (zie paragrafen 9.2 en 9.3).

Bijzondere status

De monumentale bomen vormen een bijzondere groep op de Groene kaart:

- De monumentale bomen worden door het college geregistreerd als gemeentelijk monument op advies van de monumentencommissie;
- Niet alleen het Groene kaart model beschermt de monumentale bomen. De bomen worden ook nog beschermd middels de Erfgoedverordening gemeente Uden 2017 (op basis van artikel 15 van de Monumentenwet 1988) welke zich richt op het behoud van cultureel erfgoed wegens hun algemeen belang door hun schoonheid, betekenis voor de wetenschap of de cultuurhistorische waarde. De monumentale bomen staan ook op de gemeentelijke lijst van monumenten.
- De monumentale bomen krijgen extra aandacht waar het gaat om inspectie en onderhoud. En omdat de gemeente ook veel waarde hecht aan particuliere monumentale bomen ondersteunt de gemeente eigenaren bij het in stand houden van hun cultuurhistorische bezit.

Rol monumentencommissie

De monumentencommissie adviseert het college over de toepassing van de Monumentenwet, zo ook over het registeren van bomen als gemeentelijk monument in de gemeentelijke lijst van monumenten én in het Groene kaart model.

De Monumentencommissie heeft veel kennis over de cultuurhistorische eigenschappen van de gemeente Uden en over de historie en waarden van bomen in de gemeente. Daarom adviseert de commissie het college en ambtenaren ook over het behoud en de ontwikkeling van de groene monumenten. Ook heeft de commissie invloed op de wijze waarop het budget voor monumentale bomen wordt besteed en geeft advies in gevallen waarbij monumentale bomen in het geding komen.

De monumentencommissie:

- vervult een adviserende rol bij het actueel en juist houden van de monumentenlijst;
- adviseert bij het verlenen van vergunningen en ontwikkelingen waarbij monumentale bomen in het geding zijn;
- adviseert hoe om te gaan met onderhoud en beheer, met als doel instandhouding en vitaliteit van monumentale bomen;

- betreft, waar het gaat om behoud van monumentale bomen, de plaatselijke Vereniging voor natuur- en milieueducatie (IVN), Vogelwacht Uden e.o. (VWU) en Vrijwillig Landschapsbeheer Uden (VLU);
- kan door ambtenaren worden geconsulteerd in geval van calamiteiten en het nemen van beslissingen (zoals bij het voornemen tot nood-kap van een monumentale boom als veiligheid in het geding is).

Subsidie voor de instandhouding van monumentale bomen

Sinds de instelling van de Beleidsregel subsidieverstrekking gemeentelijke monumenten 2008 zijn er ook gemeentelijke bijdragen mogelijk voor het in stand houden van monumentale bomen in particulier bezit. De bijdragen zijn bedoeld om achterstallig onderhoud en onherstelbare schade te voorkomen én om schade (mede door achterstallig onderhoud) te herstellen en de boom duurzaam te behouden. Uitgangspunt is dat regulier onderhoud voor eigenaar van de boom is en dus niet uit de subsidie betaald wordt.

Het jaarlijks budget wat aangewend wordt voor de instandhouding van gemeentelijke en particuliere monumentale bomen wordt gevoed uit het monumentenfonds én uit het reguliere onderhoudsbudget openbaar groen

De budgetten worden besteed aan voorlichting (ter voorkoming van achterstallig onderhoud en schade) en aan onderzoeken zoals Virtual Tree Assessment (VTA) en bomeneffectanalyse (BEA). Een VTA controle bepaalt de boomkwaliteit en geeft op basis daarvan een deskundig onderhoudsadvies. Een BEA geeft inzicht in de gevolgen van bouwkundige en civieltechnische maatregelen op een (monumentale boom). Aan de hand van een BEA wordt bepaald of de bomen in hun huidige verschijningsvorm, na de uitvoer van de nieuwbouw-, herinrichtings- of renovatiewerkzaamheden, duurzaam behouden kunnen blijven op de huidige standplaats.

Subsidiabel zijn alle werkzaamheden aan de boom die noodzakelijk zijn om de boom op een sobere en doelmatige wijze te herstellen. Zowel onderhoud als herstel mag enkel uitgevoerd worden door een erkende boomverzorger.

Bomen van gemeente, terrein beherende instanties en bomen die op de lijst van monumentale bomen van de Bomenstichting staan komen niet in aanmerking voor subsidie.

Voor het onderhoud en de instandhouding van bomen die zijn geregistreerd als landelijk monument zijn bijdragen van de bomenstichting mogelijk. Uden heeft vooralsnog één monumentale boom met een landelijke status.

4.4 Accentbomen

In de openbare ruimte zijn vaak plekken (zoals overbodige verhardingen en andere restruimtes) te vinden waar zowel bovengronds als ondergronds ruimte gevonden kan worden voor de aanplant van een grote boom.

Ondanks dat de aanplant van dergelijke accentbomen niet altijd direct tot versterking van een bestaande boomstructuur leidt kunnen ze op termijn wel structuurbepalend worden. Indien aangeplant in een optimale groeiplaats kunnen de bomen onder goede omstandigheden tot wasdom komen en uiteindelijk beeldbepalend, structuurbepalend en zelfs monumentaal worden.

4.5 Lokale bomen

Het grootste deel van de gemeentelijke bomen valt niet onder de hiervoor genoemde structuren. De structurerende, ordenende, regulerende en historische functie van deze bomen is dan ook ondergeschikt aan het belang van de bomen voor hun directe omgeving: sierwaarde, groene aankleding, verzachting. Lokale bomen hebben een belang voor de woning, straat, park, plein en speelplek en ook voor gezondheid en milieu. Ze kleuren de wijk maar vormen hem niet zoals primaire en secundaire structuren dat doen.

Inrichting en boomkeuze worden door de groenontwerper afgestemd op stedenbouwkundige en (landschaps-) architectonische uitgangspunten van de omgeving. Op deze manier werken bomen identiteitsversterkend voor de plek en de buurt.

Voor lokale bomen wordt afhankelijk van de plek (bovengrondse en ondergrondse groeiruimte) gekozen uit een sortiment van bomen van de eerste, tweede of derde grootte. Uitheemse bomen worden vaak gekozen vanwege hun sierwaarde (bloei, herfstkleur), verschijningsvorm (transparantie, zuil, treurvorm, etc.) en beheerbaarheid (worteldruk, snoei, overlast). Om de juiste bomen houdbaar op de goede plek te planten is maatwerk en bomenkennis essentieel.

Figuur 8: In alle richtingen beeldbepalende accentboom, Rentmeestershoef, Uden

5. BOMENPROBLEMATIEK

Figuur 9 verbeeldt de probleemboom zoals gezamenlijk opgesteld door de medewerkers vanuit verschillende gemeentelijke vakdisciplines. Actuele problemen met betrekking tot bomen volgen voornamelijk uit een gebrek aan communicatie en interactie. Door in vroegtijdig stadium te communiceren en afstemmen wordt voorkomen dat problemen in later stadium optreden.

Kennis over bomen (soort, bodemeisen, groeiplaats, beschermingsmaatregelen, etc.) is ruimschoots aanwezig echter wordt niet altijd ontsloten, benut of gehoord.

Het devies is dan ook om de aanwezige groene kennis te benutten om een zo duurzaam en groen mogelijk resultaat te halen in een ruimtelijke ontwikkeling. Het integreren van de groene kennis en expertise helpt bij een goede belangenafweging, bij het vinden van goede ontwerpoplossingen, bij het maken van duurzame en onderbouwde ontwerpkeuzes, bij het nemen van legitieme besluiten en het voorkomen van kapitaalvernietiging.

5.1 Bewoners² en bomen

Bewoners hebben een sterke signalerende rol waar het gaat om problemen en onderhoudstoestand van bomen. Die rol neemt de bewoner serieus. In de omgang en communicatie met bewoners is de gemeente open, duidelijk en eerlijk. De gemeente luistert naar de burger, denkt mee en is ook in staat haar visie en beleid te volgen en naar de burger te verwoorden. De gemeente streeft naar tevreden burgers door te zorgen voor een vitaal en aantrekkelijk bomenbestand en door bewoners voor te lichten en bewust te maken van de waarden en voordelen van bomen. De gemeente minimaliseert overlast van bomen door maatregelen en door een goede ontwerp van de plantplaats van nieuwe bomen. Enige mate van overlast van bomen zal geaccepteerd moeten worden. Dit bomenbeleidsplan biedt in bijlage 3 derhalve ook de gemeentelijke zienswijze op algemene klachten over bomen.

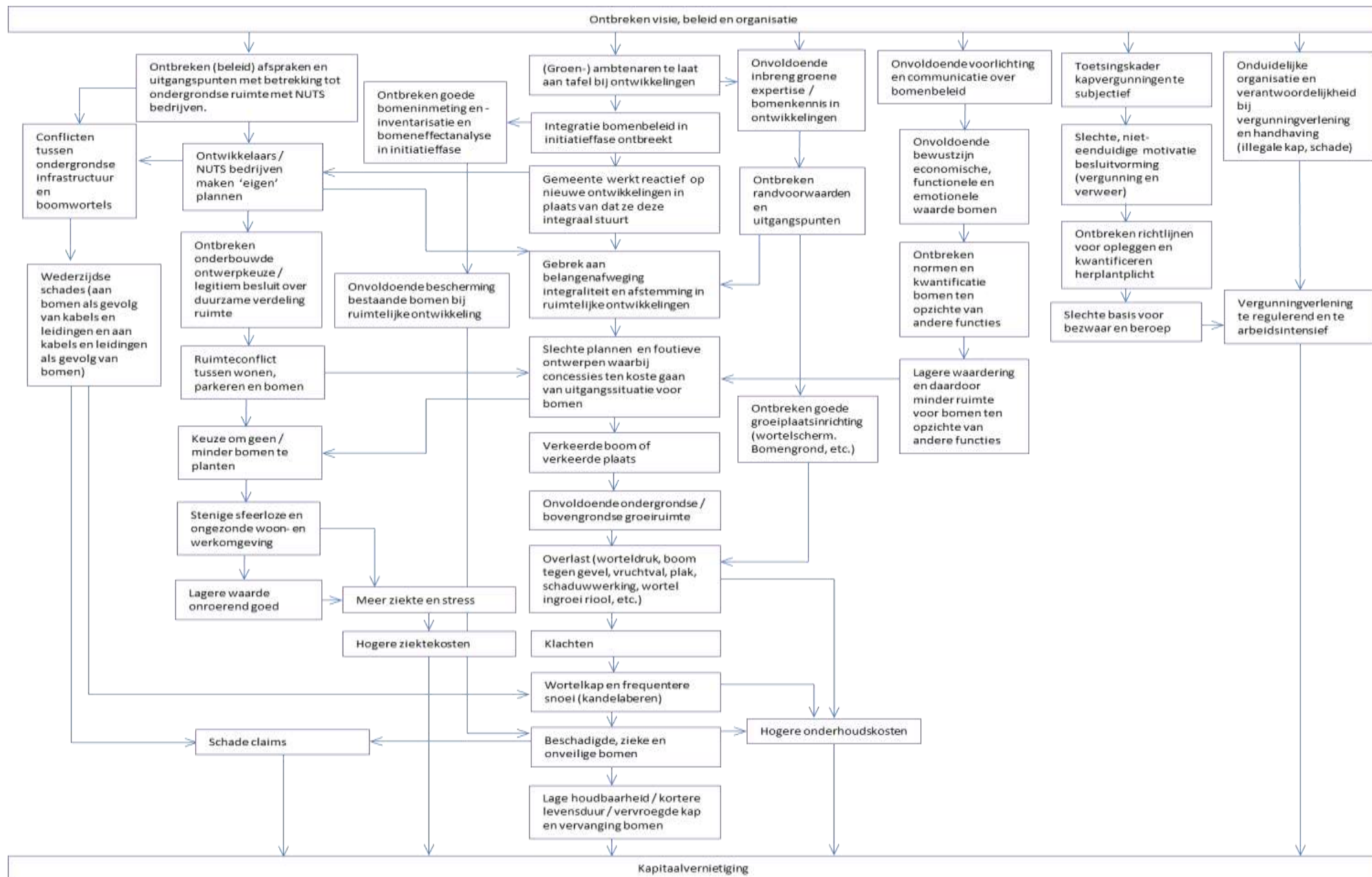
Prioriteitstelling en ambitie

Dit bomenbeleidsplan legt prioriteit bij de levensduur en de vitaliteit van bomen. De burger moet zo lang als mogelijk van een boom kunnen genieten én bomen mogen op geen enkele manier gevaar opleveren voor de burgers.

Daarnaast wordt uitgegaan van realistisch, acceptabel en haalbaar beleid waarbij zorgvuldig en efficiënt met tijd en geld om wordt gegaan. Dat betekent dat niet alle bomen even belangrijk worden geacht. Prioriteit wordt gegeven aan monumentale en waardevolle, beeldbepalende bomen en de cultuurhistorische, primaire en secundaire boomstructuren (conform bijlage 1 Boomstructuurtekening). Deze bomen krijgen een voorkeursbehandeling waar het gaat om onderhoud en bescherming.

² Daar waar we spreken over bewoners, worden ook ondernemers en evt. andere belanghebbenden mee bedoeld.

Ook (particuliere) monumentale en waardevolle (beeldbepalende) bomen die niet in de openbare ruimte staan acht de gemeente van groot belang. Deze worden op basis van een aantal criteria geïnterpreteerd en vastgelegd in de Groene kaart (zie paragraaf 10.2). Dit zijn de bomen die vergunning plichtig (kap) blijven.

Figuur 9: Probleemboom opgesteld met verschillende vakdisciplines

6. ONTWERPRICHTLIJNEN EN BESCHERMINGSMAATREGELEN

Nieuwe en bestaande bomen en boomstructuren zijn (mede-) bepalend voor de stedenbouwkundige structuur en ruimtelijke kwaliteit van de openbare ruimte. Door bestaande beeldbepalende bomen en boomstructuren als uitgangspunt te nemen in ruimtelijke ontwikkelingen en stedenbouwkundige ontwerpen vormen ze direct een duurzame ruimtelijk drager voor de nieuwe omgeving. En ook nieuwe bomen en boomstructuren zijn, meer dan andere elementen van de openbare ruimte, bepalend voor sfeer en beleving.

Ontwerpers hebben ondanks vaak goede bedoelingen niet altijd kennis van de inrichtingseisen die een boom aan haar omgeving stelt. Veel problemen met bomen (vitaliteit, overlast, etc.) vinden hun oorsprong in stedenbouwkundige visies of inrichtingsontwerpen waarin onvoldoende rekening gehouden is met ondergrondse en bovengrondse groeiruimte die een boom nodig heeft om tot wasdom te komen.

Bijlage 4 biedt een beschouwing van het ontwerpproces en hoe dit zou moeten verlopen om tot een integraal ontwerp te komen en waarbij boombelangen evenrediger worden afgewogen met andere belangen. Daarnaast biedt het ontwerp- en beschermingsrichtlijnen voor bomen waaraan ruimtelijke visies en inrichtingsplan getoetst kunnen worden.

BELEIDSVOORNEMEN:

2. *Een nieuwe ruimtelijke opgave als pilot oppakken om, op basis van de beschouwing van het ontwerpproces als beschreven in bijlage 4, nog integraler samen te werken met collega's en ontwikkelaars.*

6.1 Ontwerpen met bomen

Door beheerbewust te ontwerpen wordt de basis gelegd voor kostenefficiënt toekomstig onderhoud. En door ontwerpbeewust te beheren bereiken we het in het ontwerp beoogde eindbeeld. Dit betekent dat in centrumgebieden of andere intensieve of zichtlocaties intensiever onderhoud kunnen vragen. Door een integrale werkwijze (horizontaal tussen vakdisciplines en verticaal tussen beleid/visie – project – beheer) kunnen extra benodigde budgetten tijdig veilig gesteld worden. Indien uit de ontwerptoets blijkt dat het budgettair niet haalbaar blijkt om bomen duurzaam in stand te houden worden ontwerpen bijgesteld.

Projecten hebben vaak een strak omkaderd plangebied waarbinnen investeringen en werkzaamheden plaatsvinden. Lanen en bomenrijen langs doorgaande wegen vallen daardoor soms buiten het plangebied terwijl juist plannen aangegrepen kunnen worden om boomstructuren volgens structuurplan te ontwikkelen.

Naast de mogelijkheid om werk met werk te maken levert dit ook op lange termijn voordelen op. Een verbeterde groeiplaats (bovengronds en ondergronds) leidt tot:

- Gezonde, vitale en veilige bomen;
- Weinig overlast (worteldruk, tak breuk, windworp);
- Lage beheerkosten per boom;
- Hoge beeldkwaliteit en mooie bomen (-structuren).

6.2 Ontwerprichtlijnen en beschermingsmaatregelen

Bomen worden beschermd door in planvorming en aanleg uit te gaan van ontwerprichtlijnen en door het toepassen van beschermingsmaatregelen bij werkzaamheden bij bestaande bomen.

Ontwerprichtlijnen nabij bomen

Uden streeft reeds jarenlang naar een groene, bomenrijke stad en lijkt daarin goed geslaagd. Een groene wijk met een vitaal en duurzaam bomenbestand is echter allerm minst vanzelfsprekend. Aspecten die een rol spelen in het al dan niet bereiken van een vitaal en duurzaam bomenbestand zijn:

- Groeiplaats (grondwaterstand, zuurstofgehalte, voedingsstoffen op korte en lange termijn, zuurgraad, grondsoort, etc.);
- Boomsoort (herkomst, resistentie tegen ziekten en plagen, overlast, wortelstelsel (diep of oppervlakkig), boomvorm;
- Grootte van de boom;
- Groeiruimte bovengronds en ondergronds (stabiliteit, overlast);
- Medegebruik ruimte boomlocatie (kabels en leidingen, parkeerplaatsen, voetpaden en fietspaden, ophogingen, ontgravingen);
- Technische voorzieningen (beluchting, boomkoffers, beregening, ontwatering, boompalen);
- Hemelwaterinfiltratie
- Strooizout

Ontwerprichtlijnen voor (werkzaamheden bij) zijn voor een groot deel te standaardiseren. In het 'Boombeheerplan Gemeente Uden, OBTA de Linde, 2007' (bijlage 5) zijn richtlijnen, voorwaarden en uitgangspunten voor aanleg en beheer vastgelegd.

Waar het gaat om ondergrondse conflicten tussen kabels, leidingen, riolering en bomen wordt verwezen naar de Telecommunicatiewet.

Beschermingsmaatregelen bij werkzaamheden nabij bomen

Zonder goede bescherming bij bouwprojecten is er een groot risico op boomschade aan wortel, stam en kroon. Ook de gevolgen van het gebruik van zware machines (verdichting

ondergrond) of bronbemaling worden niet overzien. Symptomen door schades treden meestal pas na 5 tot 7 jaar op wanneer de oorzaak alweer vergeten is. De boom takelt geleidelijk af, wordt instabiel en verdwijnt uiteindelijk. Aannemer staan voor de realisatie van een bouwwerk en zijn daarbij niet altijd bewust van de mogelijk negatieve gevolgen van de bouwwerkzaamheden voor de bomen.

Bomen volstaan meestal niet met een ruimtecompromis tussen bouwen en bomen. Vaak worden waardevolle bomen in een plan ingepast maar verdwijnt de oorspronkelijke duurzame standplaats. Om dit te voorkomen dient een zorgvuldig afwegingsproces plaats te vinden.

De Bomen Effect Analyse (BEA) is een gestandaardiseerde beoordeling van mogelijke effecten van bouw of aanleg voor bomen. De beoordeling wordt uitgevoerd voorafgaand aan de uitvoering en werkt daarmee preventief. De BEA wijst uit of bomen, in het perspectief van de voorgenomen bouw, in de huidige verschijningsvorm en op de standplaats, duurzaam behouden kunnen blijven. Door het volgen van een vast protocol worden alle essentiële boom technische onderdelen belicht.

Aan de hand van de BEA kunnen aanpassingen in het bouwplan worden voorgesteld ten behoeve van het behoud van de boom. En indien bouw een duurzaam behoud van een boom toestaat worden daartoe beschermingsmaatregelen voorgesteld.

Om bomen te beschermen tijdens werkzaamheden wordt gebruik gemaakt van de richtlijnen van Stadswerk zoals uitgewerkt in bijlage 6. Deze bijlage wordt door de projectleider voorafgaand aan de uitvoering aan de aannemer gedeeld. En de (geplastificeerde) bomenposter 'Werken rond bomen' krijgt een plekje in de bestekken en aan de wand in de bouwkeet. In deze poster staat het complete overzicht aan beschermingsmaatregelen (zowel voor de wortels, stam als de kroon) waaraan een uitvoerende partij zich aan moet houden tijdens werkzaamheden nabij bomen.

BELEIDSVOORNEMEN:

3. *de richtlijnen van Stadswerk zoals uitgewerkt in bijlage 6 delen voorafgaand aan de uitvoering delen met de aannemer gedeeld. En de (geplastificeerde) bomenposter 'Werken rond bomen' een plek geven in de bestekken en aan de wand in de bouwkeet.*

7. BEHEER EN ONDERHOUD

Een vitaal bomenbestand in de stad vereist onderhoud en aandacht vanaf aanplant tot het moment van vervanging. De gemeente Uden neemt haar beheertaken serieus en waar het gaat om onderhoud van bomen richt zij zich op maatregelen als:

- Groeiplaatsinrichting en aanplant
- Regulier onderhoud en snoeiwerkzaamheden
- Zorgplicht en controle op veiligheid
- Bestrijding van ziektes en overlast van bomen
- Vervanging van bomen (evenwichtige leeftijdsklassenverdeling)

De beheer en onderhoudsmaatregelen zijn nader uitgewerkt in het 'Bomenbeheerplan Gemeente Uden' OBTA de Linde, 2007 (bijlage 5).

8. OVERLAST EN SCHADE

Bomen veroorzaken ook overlast en schade, meestal als gevolg van verkeerde ontwerpkeuzes (plantplaats, ondergrondse en bovengrondse groeiplaats, soortkeuze, etc.). Zo kunnen boomwortels de bestrating opdrukken en in de riolering groeien en beschadigen waardoor onderhoudskosten voor 'wegen' en 'riolering' ook flink kunnen oplopen.

Het principe juiste boom op de juiste plaats en het daarbij nemen van benodigde maatregelen om te voorkomen dat in de toekomst schades optreden is inmiddels gemeengoed geworden in de gemeente. Het probleem wordt hierdoor steeds kleiner. Ook de vernieuwing in toegepaste materialen in de riolering (PVC, betere afdichtingen, etc.) en het leggen van de riolering in het hart van de weg maakt dat het probleem van wortel ingroei in riolering langzaam uitsterft.

In het 'Bomenbeheerplan Gemeente Uden' OBTA de Linde, 2007 (bijlage 5) zijn richtlijnen opgenomen om overlast en schade door bomen te beperken. Bijlage 3 betreft een informatieve tekst met de gemeentelijke visie op klachten over bomen. De tekst kan op de website geplaatst worden en gebruikt worden in de beantwoording van vragen en verzoeken met betrekking tot overlast.

9. REGELGEVING EN HANDHAVING

Dit hoofdstuk richt zich op de invoering van het Groene kaart model ter bescherming van monumentale, waardevolle en beeldbepalende bomen, bomenrijen en boomstructuren.

9.1 Algemene plaatselijke verordening en omgevingsvergunning

Momenteel beschermt Uden bomen (met een grotere stamomtrek dan 75 centimeter, gemeten op 130 centimeter boven het maaiveld) middels de Algemene Plaatselijke Verordening. Voor het kappen van deze bomen is een omgevingsvergunning nodig waarbij aan de hand van een toetsingskader (Bijlage 7) het belang van boombehoud wordt afgewogen tegen het belang van de aanvrager van de vergunning. In de praktijk blijkt dat jaarlijks een zeer beperkt aantal particuliere aanvragen (van de 50 tot 60 particuliere kapvergunning aanvragen) worden geweigerd. Met het Groene kaart model wordt de vergunningsprocedure voor de kap van bomen voor de burger gedereguleerd en voor de gemeente efficiënter gemaakt.

9.2 Groene kaart model

Met vaststelling van dit bomenbeleid mogen de inwoners van Uden zonder vergunning eigen bomen kappen, tenzij de boom beschermd is. De beschermingswaardige bomen (zoals monumentale, waardevolle of beeldbepalende bomen) worden vastgelegd in een Groene Kaart gebaseerd op het model van de Bomenstichting. Bomen hebben pas werkelijk een beschermingswaardige status als de Groene Kaart is vastgesteld. Alvorens vaststelling zullen de Groene kaart en bijhorende bomenlijst worden gepubliceerd op website en weekblad en vrijgegeven voor inspraak.

In het Groene Kaart model worden ook de monumentale, waardevolle en beeldbepalende bomen, bomenrijen en boomstructuren vastgelegd die de gemeente wil beschermen en waarvoor (zonder vergunning) een kapverbod geldt. Bij de Groene kaart hoort, voor wat betreft de particuliere objecten, een register met de volgende gegevens van de beschermde houtopstand / boom:

- Kadastrale gegevens (adres en eigenaar;
- Standplaats
- Soort, variëteit en maat boom of bomen;
- Beschrijving aan de hand van de criteria (volgens 9.3)
- Eventuele bijzonderheden
- Eventuele foto's

De bomen die niet op de Groene kaart staan mogen vergunningsvrij geveld worden tenzij:

- De boom een stamomtrek heeft groter dan 120 cm gemeten op 130 cm boven maaiveld. Hiermee wordt voorkomen dat waardevolle bomen, die gemist worden bij het opstellen van de Groene kaart, zonder vergunning gekapt worden.

Bovenstaande betekent voor gemeentelijke bomen met een stamomtrek kleiner 120 cm gemeten op 130 cm boven maaiveld én niet opgenomen op de Groene kaart, dat de mogelijkheid van bezwaar en beroep vervalt. Omdat de gemeente voorafgaand aan werkzaamheden (zoals herinrichting, revitalisering, bomenvervanging) bewoners en belanghebbenden informeert en betreft is zij op de hoogte van hun wensen en belangen. Waar het gaat om al dan niet verwijderen van bomen zullen belangen en wensen zorgvuldig gewogen worden. Omdat het veelal gaat om het woongenot van de straatbewoners en het hier geen waardevolle boomstructuren betreft, is het geen probleem om rekening te houden met individuele belangen. In andere gevallen geldt in principe de keuze van de meerderheid.

De Groene kaart biedt duidelijkheid en houvast naar zowel beoordelaar als naar de burger. Een ieder heeft inzicht of wel of geen kapvergunning nodig is. Staat de boom niet op de Groene kaart dan mag de boom geveld worden. Staat de boom wel op de kaart dan acht de gemeente de boom waardevol en vergunning nodig voor de kap. Hierbij wordt gesteld dat alleen in bijzondere situaties kapvergunning zal worden afgegeven. Bij bijzondere situaties kan gedacht worden aan bijvoorbeeld:

- Zieke en / of gevaarlijke bomen of bomen met een beperkte levensverwachting (die steeds meer risico's en extra onderhoudskosten met zich meebrengen)
- Bomen die moeten wijken vanwege zwaarwegende maatschappelijke of economische belangen.

Voordelen van het hanteren van het Groene kaart model zijn het geringe aantal aanvragen, de geringe administratieve lasten en de zeldzaamheid van illegale kap. De Groene kaart dient elke 3 tot 5 jaar geactualiseerd te worden.

Instellen van het Groene kaart model dient gepaard te gaan met een gewijzigde vaststelling van de Algemene Plaatselijke Verordening (APV).

BELEIDSVOORNEMEN:

4. *Uitwerken, vaststellen en implementeren van het Groene kaart model;*
5. *En gepaard hieraan de APV te wijzigen en vast te stellen.*

9.3 Selectiecriteria monumentale en waardevolle bomen

Reeds in 2000 is een inventarisatie uitgevoerd van monumentale en waardevolle bomen in Uden. 'Bijzondere bomen' was de verzamelnaam voor deze twee groepen. De geïnventariseerde lijst van destijds bestaat uit ca. 2400 gewone bomen en 750 vormbomen

in gemeentelijk en niet gemeentelijk eigendom. De lijst kan worden geactualiseerd en aangevuld worden en verwerkt worden in de nieuwe Groene Kaart.

Om te bepalen welke bomen op de Groene kaart komen zijn criteria opgesteld voor beschermingswaardige bomen (monumentale en waardevolle / beeldbepalende bomen). De criteria alsmede de mogelijke gemeentelijk subsidiebijdrage voor monumentale bomen zijn uitgewerkt in bijlage 8.

Monumentale bomen

De monumentale bomen vormen een bijzondere groep op de Groene kaart. Hierbij kan de volgende indeling gehanteerd:

1. Monumentale bomen geregistreerd bij de Bomenstichting (landelijke status) - bijdrage uit bomenstichting mogelijk;
2. Monumentale bomen door het college geregistreerd als gemeentelijk monument op de monumentenlijst - gemeentelijke bijdrage mogelijk;

Landelijke status

De Bomenstichting hanteert criteria op basis waarvan bomen als landelijk monument geregistreerd kunnen worden. Voor het onderhoud en de instandhouding van deze bomen zijn ook bijdragen van de bomenstichting mogelijk. Uden heeft vooralsnog een monumentale bomen met een landelijke status.

Gemeentelijke status

Voor een boom met gemeentelijke monumentale status hanteert de gemeente iets minder strenge criteria dan die van de Bomenstichting. De gemeentelijke monumentale bomen krijgen extra aandacht waar het gaat om inspectie en onderhoud. En omdat de gemeente ook veel waarde hecht aan particuliere monumentale bomen ondersteunt de gemeente eigenaren bij het in stand houden van hun cultuurhistorische bezit.

Registreren monumentale bomen

Het college registreert bomen als gemeentelijk monument meestal met of op advies van de monumentencommissie.

Waardevolle of beeldbepalende bomen

De criteria voor waardevolle / beeldbepalende bomen zijn nog wat lichter vooral waar het gaat om leeftijd. Waardevolle / beeldbepalende zijn ouder dan 40 jaar en hebben een levensverwachting van minimaal 10 jaar. Feitelijk zijn ze daarmee potentieel toekomstige monumentale bomen. Zie voor overige criteria bijlage 8.

9.4 Toetsingskader

Het Groene kaart model biedt meer vrijheden voor de bomen die niet op de Groene kaart staan. De bomen die wel op de kaart staan zijn daarentegen in beginsel behoudens waardig. Omdat deze tijdens de inventarisatieronde getoetst zijn, voldoen aan de gestelde criteria en daarmee als monumentaal of waardevol / beeldbepalend worden beschouwd.

Voor de kap van monumentale bomen wordt in beginsel vergunning geweigerd. In uitzonderingssituaties (acuut gevaar of ander zwaarwegend belang) zal de noodzaak van kap door burgemeester en wethouders worden afgewogen en gemotiveerd en kan toch vergunning afgegeven worden.

Voor monumentale bomen is naast een omgevingsvergunning voor kap ook een monumentenvergunning, conform de 'Erfgoedverordening gemeente Uden 2017, nodig.

Ook voor de kap van waardevolle / beeldbepalende bomen zal zelden vergunning afgegeven worden. Wel zal bij aanvraag altijd een toetsing (afweging belang van boombehoud versus belang van aanvrager) volgen volgens het toetsingskader in bijlage 7. Uit deze toetsing volgt tevens of bij het verlenen van de vergunning een herplant wordt opgelegd.

9.5 Herplantplicht

Bij het verlenen van een omgevingsvergunning voor de kap van een boom evenals in geval van illegale kap kan een herplantplicht worden opgelegd waarbij het volgende stappenplan wordt gehanteerd:

1. Herplant op nagenoeg dezelfde plek;
2. Herplant op hetzelfde perceel als het niet mogelijk blijkt om op dezelfde plek duurzaam te herplanten;
3. Indien beide voorgaande opties onmogelijk zijn, wordt een financiële herplantplicht opgedragen. De hoogte van het bedrag wordt bepaald door middel van een waarde taxatie op basis van de Richtlijnen NVTB 2013 (Nederlandse Vereniging van Taxateurs van Bomen).

Bij het opleggen van een herplantverplichting horen onder andere de volgende criteria:

- het aantal bomen wat moet worden geplant;
- de maat van de te planten bomen
- een duurzame (inheemse) soort (met een hoge levensverwachting)
- de termijn waarbinnen de boom of bomen moet (-en) worden geplant (uiterlijk volgende plantseizoen);
- herplante bomen worden als waardevolle / beeldbepalende boom opgenomen in de Groene Kaart.

Instellen bomenfonds

Voorwaarde voor het kunnen opleggen van een financiële herplantverplichting zoals bedoeld onder punt 3 is de instelling van een bomenfonds. De gelden in het bomenfonds

worden besteed aan het versterken van de Udense bomenstructuur en / of de nieuwe aanplant van (accent-) bomen in de directe omgeving van gevelde bomen.

BELEIDSVOORNEMEN:

6. *Uitwerken, vaststellen en implementeren van een bomenfonds.*

9.6 Bescherming bomen in bestemmingsplan

De Groene kaart kan een basis vormen voor bescherming van bomen via het bestemmingsplan. In de verbeelding kan de toekomstige kroonprojectie worden aangeduid en in de regels kunnen binnen de aanduiding beperkingen worden opgelegd zodat het gebruik van de gronden niet ten koste gaat van een duurzame boombeplanting. Vastleggen van bomen in een bestemmingsplan geniet niet de voorkeur omdat we dan verwachte problemen gaan reguleren welke met goede organisatie, interactie en communicatie voorkomen kunnen worden.

9.7 Omgevingsvergunningen in kader van de Wabo

Met de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht (Wabo) heeft de overheid de vergunningen voor bouwen, wonen, monumenten, ruimte, natuur en milieu samengevoegd in de omgevingsvergunning. Hierdoor kunnen verschillende vergunningen in één keer (één aanvraag en één procedure) geregeld worden.

Naast de directe wens tot kap van een boom raken omgevingsvergunningaanvragen soms ook indirect het belang van bomen. Zo kan de bouw van een garage gepaard gaan met de aanleg van een (nieuwe) uitrit op de openbare weg terwijl daar (gemeentelijke) bomen staan. En ook als te dicht bij een boom gebouwd wordt kan dit gepaard gaan met schade aan de wortels.

Sinds medio 2015 worden alle omgevingsvergunningaanvragen op locatie geïnventariseerd, zo ook op mogelijke nadelige effecten en risico's, zo ook voor bomen. Indien er nadelige effecten of risico's voor bomen worden ingeschat / verwacht wordt de vak afdeling geraadpleegd. In overleg wordt bepaald op welke wijze voorkomen wordt dat nadelige effecten en risico's optreden en gevolgen zoveel mogelijk beperkt worden. Naast het verplichten van beschermingsmaatregelen kan, waar het gaat om openbare ruimte, ook een gebruikersovereenkomst gesloten worden en/of een bomeneffectanalyse worden vereist.

9.8 Illegale kap

Bestuursrechtelijk optreden

Bij constatering van illegale kap (in strijd met de APV ofwel zonder vergunning kappen van een boom die is vastgelegd in de Groene kaart) wordt een herplantverplichting opgelegd die in verhouding staat tot de verloren gegane boomwaarde op basis van een waarde taxatie (op basis van de Richtlijnen NVTB 2013 van de Nederlandse Vereniging van Taxateurs van Bomen. Indien duurzame herplant niet mogelijk blijkt wordt de herplantverplichting financieel afgedaan middels een bijdrage aan een bomenfonds en waarbij de compensatie van de verloren gegane waarde door de gemeente wordt uitgevoerd middels de aanplant van bomen in de omgeving. De belanghebbenden hebben net als bij de kapvergunning de mogelijkheid tot bezwaar en beroep tegen de opgelegde herplantverplichting.

Strafrechtelijk optreden

Bij het constateren van illegale kap en indien de dader bekend is wordt altijd aangifte gedaan bij de politie. Naast de opgelegde herplantverplichting kan ook een strafrechtelijke veroordeling plaatsvinden.

9.9 Verhalen van boomschade

Bomen zijn kostbaar. Bij schade aan bomen als gevolg van werkzaamheden, vandalisme of een ongeval verhaalt de gemeente de schade op de veroorzaker (indien bekend). Bij kleine schades taxeert de gemeente deze zelf en verhaalt zij deze op de veroorzaker.

Op basis van de Richtlijnen NVTB 2013 van de NVTB (juridisch geaccepteerde taxatiemethodiek) wordt vastgesteld hoeveel de boom waard was voorafgaande aan de schade en wat de waardevermindering is als gevolg van de schade. Op basis hiervan dient de gemeente een reële schadeclaim in bij de veroorzaker van de schade.

Bij het constateren van vandalisme en indien de dader bekend is wordt aangifte gedaan bij de politie. Naast het verhalen van de boomschade kan ook een strafrechtelijke veroordeling plaatsvinden.

10. COMMUNICATIE EN VOORLICHTING

De ruimtelijke en beleidsmatige ambities op het gebied van bomen wordt momenteel minimaal uitgedragen. Om doelen te bereiken is een goede communicatie zowel intern als extern essentieel. Onderdelen als de bomenstructuurtekening, de Groene kaart met toelichting en toetsingskader, subsidiemogelijkheid voor monumentale bomen en overlastmaatregelen zouden eenvoudig vindbaar moeten zijn op de gemeentelijke website.

10.1 Interne en externe communicatie

De interne communicatie richt zich vooral op de coördinatie van het uitvoeringsprogramma en op de afstemming van het bomenbeleid bij ruimtelijke ontwikkelingen / nieuwe inrichtingsplannen (zie paragraaf 6.1 Integraal ontwerp).

Externe communicatie richt zich vooral op het informeren en voorlichten van bewoners maar ook projectontwikkelaars, stedenbouwkundigen, architecten, nutsbedrijven en aannemers. Het is van belang de gemeentelijke visie te delen hoe zij omgaat met bomen, welke waarde zij aan bomen hecht maar ook hoe de gemeente aankijkt tegen overlast die bomen veroorzaken. Door keuzes te motiveren en argumenteren en op informatieve wijze te communiceren ontstaat meer draagvlak.

De volgende acties worden opgepakt:

- Bomenbeleidsplan plaatsen op de gemeentelijke website;
- Toelichting gemeentelijke visie op overlast van bomen plaatsen op de gemeentelijke website;
- Standaardbrief en poster bescherming bomen bij werkzaamheden sturen naar of afgeven aan ontwikkelaars, aannemers, bouwers, opzichters;
- Als deze gereed zijn de Groene kaart en toelichting plaatsen op de gemeentelijke website.

BELEIDSVOORNEMEN:

7. *Uitvoering geven aan bovengenoemde communicatieacties.*

10.2 Informatie over maatregelen bomen

Als gevolg van of in combinatie met projecten als herinrichtingen of rioolrenovatie worden ook vaak maatregelen aan bomen genomen. Soms ook worden bomen gewoon vervangen of verwijderd omdat ze gevaar opleveren of teveel onderhoud kosten door verminderde conditie of verslechterde standplaats. De mate en vorm van communicatie hangt af van de

locatie en de status van de bomen. De communicatiematrix in figuur 10 helpt bij het opstellen van een communicatieplan.

Communicatiematrix bij werkzaamheden met bomen						Score
Aantal punten	0	1	2	3	4	
Aard werk	Inventarisatie	Onderhoud of bestrijding ziekten of plagen	Aanplant	Verplant / Kap	Herinrichting / reconstructie	
Omvang / locatie	Gedeelte straat	Hele straat	Meerdere straten	Gehele buurt of wijk	Meerdere wijken of gehele gemeente	
Belanghebbenden	Geen of zeer weinig direct belanghebbenden	Bewoners	Bewoners en ondernemers / scholen	Bewoners, ondernemers / scholen en weggebruikers	Alle inwoners, ondernemers, etc.	
Aard overlast	Geen overlast	Beperkte overlast, stukje weg of straat tijdelijk (enkele uren) onbereikbaar	Overlast van omgeleid verkeer	Straat gedeeltelijk afgesloten	Straat geheel afgesloten	
Duur werk	1 dag of minder	Enkele dagen	1 week	1-4 weken	Meer dan 4 weken	

Hoogst behaalde score	Benodigde communicatie
0	Geen
1	Informatieve publicatie in rubriek gemeenteberichten en huis aan huis bericht
2	Informatieve publicatie in rubriek gemeenteberichten, huis aan huis bericht en publicatie na afronding
3	Informatieve publicatie in rubriek gemeenteberichten, huis aan huis bericht, informatie-, inspraak- of interactieavond en publicatie na afronding
4	Informatieve publicatie in rubriek gemeenteberichten, huis aan huis bericht, inspraak- of interactieavond en publicatie na afronding

Figuur 10: Communicatiematrix werkzaamheden bij bomen

11. UITVOERING BELEIDSVOORNEMENS

Na vaststelling van dit bomenbeleidsplan zal uitwerking gegeven worden aan een aantal beleidsvoornemens:

1. Binnen 10 jaar realiseren geambieerde bomenstructuur (0 Uren, past binnen reguliere werkzaamheden);
2. Een nieuwe ruimtelijke opgave als pilot oppakken om, op basis van de beschouwing van het ontwerpproces als beschreven in bijlage 4, nog integraler samen te werken met collega's en ontwikkelaars. (0 Uren, past binnen reguliere werkzaamheden);
3. De richtlijnen van Stadswerk zoals uitgewerkt in bijlage 6 delen voorafgaand aan de uitvoering delen met de aannemer gedeeld. En de (geplastificeerde) bomenposter 'Werken rond bomen' een plek geven in de bestekken en aan de wand in de bouwkeet. (0 Uren, past binnen reguliere werkzaamheden);
4. Uitwerken, vaststellen en implementeren van het Groene kaart model (300 uren)
5. Aanpassen en vaststellen van de Algemene Plaatselijke Verordening (16 uren)
6. Uitwerken, vaststellen en implementeren van een bomenfonds (24 uren)
7. Ontwikkelen en implementeren communicatiemiddelen (10 uren)
 - Bomenbeleidsplan plaatsen op de gemeentelijke website;
 - Toelichting gemeentelijke visie op overlast van bomen plaatsen op de gemeentelijke website;
 - Standaardbrief en poster bescherming bomen bij werkzaamheden sturen naar of afgeven aan ontwikkelaars, aannemers, bouwers, opzichters;
 - Als deze gereed zijn de Groene kaart en toelichting plaatsen op de gemeentelijke website.

De beleidsvoornemens 2 tot en met 7 zullen allen in 2017 uitgevoerd worden.

Beleidsvoornemen 4 is gelijktijdig met dit bomenbeleidsplan gedeeltelijk in concept gereed en kan vrijgegeven worden voor inspraak.

Benodigde capaciteit en middelen.

Uitvoering geven aan de hiervoor genoemde beleidsvoornemens zal zoveel mogelijk geschieden binnen de eigen capaciteit. Er zijn geen extra financiële middelen nodig.

De communicatiemiddelen zijn eenvoudig en met een inzet van enkele uren in eigen beheer te ontwikkelen. Het uitwerken van het Groene kaart model en de activiteiten die daaruit volgen zoals de wijziging van de APV en het instellen van een bomenfonds vergen wel meer tijd. Vooral de inventarisatie en het vullen van de kaart en bijhorende gegevensbestand is arbeidsintensief. Voor de geraamde benodigde inzet van ca. 340 uren dient voor 2017/2018 ruimte gevonden te worden binnen de interne personeelsplanning. Een vrijwilligersvergoeding voor de inzet van het IVN past binnen bestaand budget.

Vaststelling van dit bomenplan is een investering in een duurzaam bomenbestand. Op de lange termijn zal bijvoorbeeld door het zorgvuldiger omgaan met bomen en een gezonder bomenbestand het bomenbeleid geld opleveren. De onderhoudskosten zullen teruglopen als

meer bomen gezond oud kunnen worden en overlast van bomen verminderd wordt. Bovendien zal het bomenbeleid veel winst opleveren die niet in geld is uit te drukken: een nog groener en aantrekkelijker Uden!

12. EVALUATIE

In 2027 wordt het Bomenbeleidsplan geëvalueerd. Hierbij wordt getoetst:

- In welke mate de doelstellingen van dit bomenbeleidsplan zijn bereikt;
- Of het bomenbeleidsplan nog actueel is of op basis van ontwikkelingen moet worden aangepast;
- De mate waarin het bomenbeleidsplan wordt gebruikt en de mate waarin het uitvoeringsprogramma is uitgevoerd en de resultaten daarvan de gewenste effecten hebben opgeleverd.

BIJLAGEN

Bijlage 1	Bomenstructuurtekening
Bijlage 2	Nog te ontwikkelen / versterken boomstructuren
Bijlage 3	Gemeentelijke visie op klachten over bomen
Bijlage 4	Beschouwing integraal ontwerpproces
Bijlage 5	Bomenbeheerplan Gemeente Uden' OBTA de Linde, 2007
Bijlage 6	Beschermingsmaatregelen bomen op bouwterreinen
Bijlage 7	Toetsingskader verlenen omgevingsvergunning voor kap bomen
Bijlage 8	Criteria monumentale en waardevolle bomen en subsidiebijdrage monumentale bomen

Bijlage 2 Nog te ontwikkelen / versterken boomstructuren

Bitswijk (deel tussen rotonde Rondweg en Hobostraat)

Bestaande situatie:

De Bitswijk - Mgr. Bosstraat is onderdeel van de oude verbindingsweg tussen Uden en Nistelrode. Het eerste deel van de Bitswijk tussen rondweg en rotonde Hobostraat is stenig, sfeerloos en kil. De ruimte voor bomen is zeer beperkt. Incidenteel is er een accentboom geplant om als poging om deze kille entree van Uden wat aangenamer te maken.

Het zuidelijker deel van de Bitswijk en de Mgr. Bosstraat kent wel een sterke bomenstructuur bestaande uit lindebomen in haagblokjes. De bomenstructuur wordt onderbroken door lei- / knotlinden voor historische woningen én door stenige ruimten voor bedrijven.

Wensbeeld:

Groene entree door benadrukken lijnstructuur en toepassing hagen.

Bosschebaan

Bestaande situatie:

De Bosschebaan heeft van oudsher een boombeplanting aan weerszijden van de rijbaan. Op plekken is deze laanstructuur (vanwege ruimtegebrek) echter verdwenen / onderbroken

Wensbeeld:

Accentbomen (1^e grootte) in groen op kruispunten van zichtlijnen in plantvakken gras .
Individueel of in groepjes.

Helenastraat (deel tussen Lieve Vrouwenplein en oud Moleneind)

Bestaande situatie:

De Helenastraat is een oud lint wat op plekken nog zichtbaar is aan de oude woningen. Waar ruimte is staan lindebomen in het gras. Op vele plekken echter ontbreekt de ruimte voor een volwaardige laanstructuur.

Wensbeeld:

Accentbomen (1^e grootte, linden) in groen op kruispunten van zichtlijnen in plantvakken gras. Gecombineerd met lei- en of knotlinden voor gevels.

Veghelsedijk (deel tussen Lippstadtsingel en Burenstraat)

Bestaande situatie:

De Veghelsedijk is een overblijfsel van een oud lint waarbij de karakteristiek nog deels wordt bepaald door aanwezigheid van oude en nieuwe Brabantse langgevelboerderijen en andere oude woningen (uit verschillende tijdsperioden van de vorige eeuw). De Veghelsedijk heeft een sterke laanstructuur en is omgeven door groen van de tuinen en natuurpark. Het westelijk deel bestaat uit exotische essen (*Fraxinus angustifolia* 'Raywood') die niet passen bij het cultuurhistorische / landschappelijke beeld. Het oostelijk deel bestaat uit beuken die door zonnebrand enige uitval kennen.

Wensbeeld:

Uniforme laan bestaande uit één inheemse boomsoort.

Volkelseweg - Liessenstraat (tussen rotonde Loopkantstraat en Udenseweg)

Bestaande situatie:

Aan de noordzijde heeft de Volkelseweg een sterke uniforme boomstructuur met vele in wildverband staande berken in een brede grasstrook. Op het deel Liessenstraat ontbreekt de structuur. Ook de zuidzijde is voorzien van een brede groene berm, een boomstructuur ontbreekt hier echter. In deze berm wisselen gras, solitaire bomen en sparrenbosjes elkaar af.

Wensbeeld:

Uniforme boomstructuur bestaande uit aan weerszijden van de weg in wildverband staande berkenbomen gecombineerd met enkele solitaire inheemse bomen.

Losplaats

Bestaande situatie:

De Losplaats is momenteel beplant met voornamelijk kastanjes. Daarnaast staan er ook een rijtje eiken ter hoogte van de parkeerplaats EMTE.

Wensbeeld:

Uniforme eikenlaan.

Birgittinessenstraat en Sint Jansstraat

Bestaande situatie:

Er staan te weinig lindebomen aan deze straten om de groenstructuur te dragen.

Wensbeeld:

Een ononderbroken boomstructuur van lindebomen aan weerszijden van de straten.

Wilhelminastraat (deel tussen Abdijlaan en rotonde Birgittinessenstraat)

Bestaande situatie:

De Wilhelminastraat heeft een boomstructuur die niet uniform is qua leeftijd en boomsoort. Vanaf de rotonde Lippstadtsingel staan eerst 3 rijen (inclusief middenberm) jonge beuken die overgaan in een dubbele rij waar de rijbaan versmalt. Het deel tussen Burenstraat en Abdijlaan staan tot wasdom gekomen Amerikaanse eiken. Het laatste deel tussen Abdijlaan en rotonde Birgittinessenstraat is de laanstructuur onderbroken. Juist op deze plek lijkt er ruimte te zijn voor 3 rijen bomen.

Wensbeeld:

Realiseren laanstructuur met 3 rijen (inclusief middenberm) lindes ter versterking entree centrum gebied.

Velmolenweg (deel tussen rotonde Koopmanstraat en Losplaats)

Bestaande situatie:

Een sterke laanstructuur ontbreekt op dit deel. Vanaf de rotonde Koopmanstraat richting Losplaats staan er aan de oostzijde slechts enkele Gleditsia's en eiken (oostzijde). Aan de westzijde staan Prunussen. In de middenberm bij het kruispunt met Losplaats staat een kastanje.

Wensbeeld:

Eikenlaan conform zuidelijk deel Velmolenweg.

Bronkhorstsingel (zuidzijde)

Bestaande situatie:

De Bronkhorstsingel heeft een sterke groenstructuur met mooie inheemse bomenrijen (van verschillende soorten) en tot wasdom gekomen bomen in de aangelegen park- en groenzones. Aan de zuidzijde kan de bomenstructuur op enkele plakken nog wat verdicht worden.

Wensbeeld:

Aaneengesloten parkachtige laan met aan weerszijden grote bomen en robuuste (massa) groenzones.

Kromstraat – Erfstraat (deel tussen Vliegeniersstraat en rotonde Zeelandsedijk)

Bestaande situatie:

Eikenlaan veelal in 3 rijen bestaande uit voornamelijk Amerikaanse eiken. In het laatste deel tussen Vliegeniersstraat en Zeelandsedijk ontbreekt de laanstructuur.

Wensbeeld:

Uniforme laanstructuur bestaande uit inlandse eiken.

Kloosterstraat (deel tussen Hermelijnstraat en Leeuwstraat), Volkel

Bestaande situatie:

Het grootste deel van de Kloosterstraat is een cultuurhistorische structuur. De straat heeft nauwelijks straatbomen. Het groene karakter van de straat wordt bepaald door (de bomen) in voortuinen en aangelegen groene gebiedjes.

In het deel tussen Hermelijnstraat en Leeuwstraat staat een rij exotische essen (*Fraxinus angustifolia* 'Raywood') die niet passen bij het cultuurhistorische / landschappelijke beeld.

Wensbeeld:

Uniforme bomenrij van inheemse soort.

Bijlage 3 Gemeentelijke visie op klachten over bomen

Zuinig op bomen

Bomen in de straat kunnen overlast veroorzaken voor bewoners. Met regelmaat wordt aan de gemeente gevraagd of een boom kan worden verwijderd. Met vaststelling van het bomenbeleidsplan heeft de gemeente (raad) uitgesproken haar (oude) en waardevolle bomen te zullen koesteren. Dit besluit heeft tot gevolg dat de gemeente terughoudend en uniform reageert op verzoeken tot het drastisch snoeien, verwijderen en/of vervangen van bomen vanwege overlast. Natuurlijk worden bomen die ernstige overlast veroorzaken, waarbij deze overlast niet is te voorkomen of te verhelpen, ook in de toekomst verwijderd en/of vervangen.

Overlast

Wat ziet de gemeente nu wel en wat niet als ernstige overlast? De overlast waarover de meeste vragen bij de gemeente binnenkomen zijn luis, vogelpoep, schaduw en opgedrukte trottoirs. Hieronder wordt de visie van de gemeente gegeven op deze vormen van overlast.

Luis

Vooraf lindebomen worden in het voorjaar bezocht door bladluizen. Deze luizen scheiden een kleverig stofje af (honingdauw genaamd) dat op uw auto of in uw tuin terechtkomt. Gelukkig is de overlast slechts enkele maanden in het jaar, en ook een forse regenbui kan de hinder aanzienlijk beperken.

Tegen deze overlast zijn maatregelen mogelijk (bijvoorbeeld de inzet van Lieveheersbeestjes), maar deze zijn zeer duur en de werking is vaak tijdelijk. Bij de keuze van nieuwe bomen worden zo weinig mogelijk soorten meer toegepast die luisgevoelig zijn. In straten waar echter nog wel linden staan wordt de autobezitter geadviseerd de auto een straat verderop te parkeren. Overigens is honingdauw niet schadelijk voor de autolak.

Vogelpoep

Kauwen en spreeuwen zijn vogels die vaak voorkomen in de leefomgeving. Vogels zijn altijd op zoek naar voedsel en dat is in woonwijken veelal gemakkelijk te vinden. De vogels huizen meestal in de bomen waar zij wachten op het moment dat u uw oude brood weggooit in de tuin of het plantsoen. U kunt zelf bijdragen aan het beperken van de overlast door vogels door te zorgen voor zo weinig mogelijk voedsel.

Schaduw

Grote bomen veroorzaken schaduw in de tuin. Sommige mensen vinden dit prettig maar anderen zitten liever in de zon. Omdat de gemeente zuinig is op haar bomenbestand is kappen geen optie. Ook snoeien is veelal geen optie omdat de boom hierdoor veelal sterker gaat groeien. In principe snoeit de gemeente uitsluitend wanneer er takken tegen de gevels komen.

Langs diverse lanen in Uden zijn in het verleden eigenlijk ongeschikte soorten geplant die te groot worden voor een woonstraat. Tegenwoordig worden veelal kleinere en smaller blijvende soorten toegepast.

Zonnepanelen

Regelmatig ontvangt de gemeente verzoeken van bewoners om gemeentelijke bomen te kappen of drastisch te snoeien om de opbrengst van zonnepanelen te verhogen of het plaatsen van zonnepanelen mogelijk te maken. Met de sterke groei van het aantal zonnepanelen is de verwachting dat de gemeente in toenemende mate geconfronteerd gaat worden met dergelijke verzoeken.

De gemeente hecht, mede vanuit duurzaamheidsoverwegingen, waarde aan haar bomen. Zie ook hoofdstuk 2 van het Bomenplan 2016 gemeente Uden. De gemeente Uden hanteert als beleidsuitgangspunt dat de aanwezigheid van zonnepanelen of de wens deze aan te brengen geen reden mag zijn voor de kap van waardevolle / beeldbepalende bomen zoals deze zijn opgenomen in het Groene kaart model.

Opgedrukte trottoirs

Boomwortels zorgen er regelmatig voor dat het trottoir worden opgedrukt. Wanneer de boomwortels ondergronds niet voldoende voedsel (lucht) kunnen vinden gaan ze naar boven groeien. Om deze reden wordt tegenwoordig goede bomengrond toegepast waardoor de wortels ondergronds voldoende voedsel en zuurstof kunnen vinden. Jaarlijks wordt de ernstigste overlast door wortelopdruk zoveel mogelijk aangepakt. Verhardingen worden opnieuw bestraat en boomspiegels worden waar mogelijk vergroot.

Ernstige overlast

Van ernstige overlast spreekt de gemeente als er sprake is van onveilige situaties, gevaren voor de volksgezondheid en bij nadelige gevolgen voor het algemeen belang. Afstervende bomen, gevaar voor windworp of uitwaaiend dood hout (indien snoeien geen duurzame oplossing biedt).

Zieke bomen

Bomen die op de verkeerde plaats geplant zijn (te kleine plantplaats, te dicht tegen gevel of weg) en waarbij de jaarlijks terugkerende onderhoudskosten (snoeien, wortelkap) niet meer opwegen tegen de waarde van de boom. De gemeente besluit soms uit economische of sociale overwegingen een boom te rooien.

Doelstelling van de gemeente is een duurzaam bomenbestand. Bomen moeten bijdragen aan de ruimtelijke kwaliteit en de recreatieve en belevingswaarde van het dorp, bomen moeten een positieve bijdrage leveren aan het (woon) milieu en de onderhoudskosten van de bomen moeten acceptabel blijven en opwegen tegen de eerste twee waarden. De gemeente wil alleen bomen waar ze gezond en volledig tot wasdom kunnen groeien. Waardevolle bomen zoals laanbomen en monumentale bomen wil de gemeente zoveel mogelijk handhaven. Hiertoe kunnen extra maatregelen genomen worden en extra middelen ervoor beschikbaar gesteld worden.

Allergie door bomen

De natuur ontwaakt en alles begint te groeien en te bloeien. De bomen staan in bloei. Prachtig, maar heel vervelend als je daar allergisch voor bent. Een dichte neus, tranende ogen of een lichte verkoudheid. Het is weer hooikoorts tijd. Maar wat kun je er aan doen? Heeft het zin om bijvoorbeeld de berk voor de deur te kappen?

Hooikoorts

Hooikoorts heeft niets met hooi, noch met koorts te maken. Het is een vorm van allergie. Het afweersysteem van ons lichaam reageert bij een allergie overgevoelig op een, in feite onschuldige, stof. Heel vroeger kwamen de klachten voornamelijk voor aan het einde van de zomer, tijdens het hooien, vandaar de naam 'hooikoorts'. Hooikoorts wordt echter veroorzaakt door pollen ofwel stuifmeel van bloeiende planten, grassen, heesters en ook bomen.

Veroorzakers

Men kan allergisch zijn voor één of meerdere soorten pollen. Dat betekent dat de klachten optreden op het moment dat die planten bloeien waarvoor men allergisch is. Bij bomen gaat het om soorten waarvan het stuifmeel door de wind verspreid wordt. De berk is onder de bomen de meest beruchte veroorzaker van allergieklachten, op de voet gevolgd door de els en de hazelaar. De sterkste reactie wordt overigens veroorzaakt door grassen, die in de zomerperiode in bloei staan.

Boom weg = klachten weg?

Last hebben van hooikoorts is heel irritant en soms nog heel veel meer dan dat. Staat er een bloeiende berk voor het huis, dan is het begrijpelijk dat de patiënt die boom weg wil hebben. Bij veel gemeenten komen daarom verzoeken binnen om de berk of een andere boom bij een hooikoortspatiënt te kappen. Maar kan de kap van die boom de klachten verminderen? Zeer waarschijnlijk niet! Pollen zijn namelijk microscopisch klein en heel erg licht en kunnen over vele kilometers verspreid worden. Met andere woorden: de hele lucht zit er vol mee. De kap van die ene boom zal dus weinig soelaas bieden. Bovendien is men dan de boom kwijt die zoveel nuttige functies voor ons vervult. Onderzoek heeft aangetoond dat mensen in een groene omgeving minder last hebben van stress, gezonder zijn en sneller herstellen van een ziekte of een operatie. En in de zomer kan die boom 70% van het stof uit de lucht filteren.

Wat u kunt doen?

Bij hooikoorts is het vooral belangrijk zo min mogelijk met pollen in aanraking te komen waarvoor men allergisch is. Binnenblijven is het devies op warme, winderige dagen. Vlak na een regenbui is de lucht beter te verdragen voor een allergiepatiënt. Raadpleeg bij aanhoudende klachten een arts of een apotheker voor soort specifieke medicijnen om de klachten te verminderen. Voor meer tips en informatie: www.bomenstichting.nl,

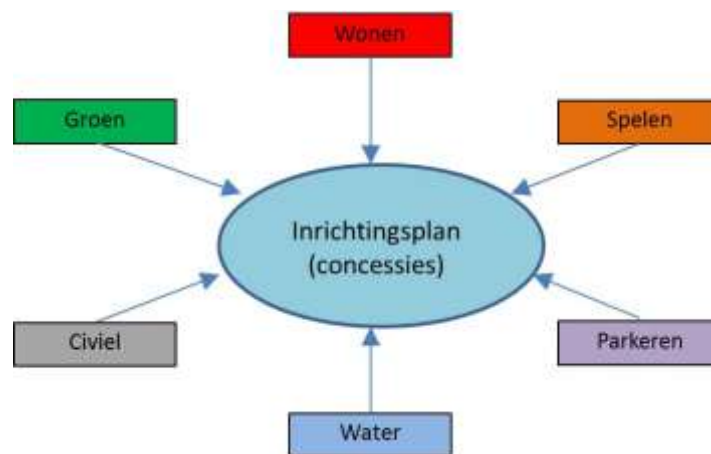
www.pollennieuws.nl of bekijk het actuele pollenweerbericht op www.weeronline.nl/Europa/Hooikoorts-Nederland/135.

Bijlage 4 Beschouwing integraal ontwerpproces

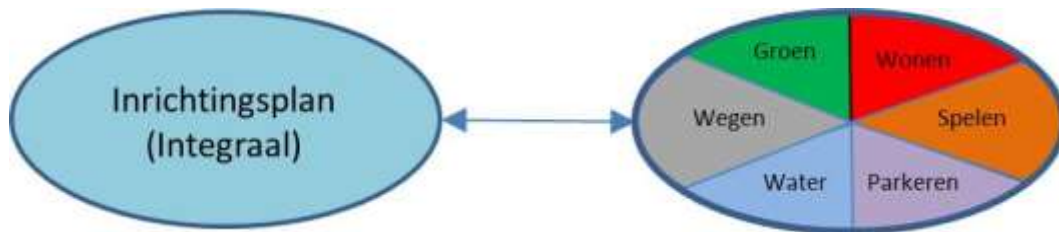
Ruimtelijke ontwikkelingen worden veelal gevormd door inbreng vanuit verschillende vak- en beleidsdisciplines. Waar het gaat om ruimteverdeling dient men ervan bewust te zijn dat het areaal uitgeefbare grond vaak in eerste instantie de beperkende factor vormt voor een hoogwaardige openbare ruimte. Immers leidt een groot areaal uitgeefbare grond, tot meer bouw, meer parkeerplaatsen, meer verharding, meer waterberging en minder groen.

Zowel het parkeren als de waterberging is gekoppeld aan normen. Waardoor de toetsing van een plan vaak uit een berekening bestaat en een toetsing van het berekende aantal of areaal aan het in het ontwerp getekende aantal / areaal. Terugkoppeling van het niet voldoen aan de normen aan de initiatiefnemer (ontwikkelaar) leidt vaak tot opoffering van het areaal groen in plaats van het terugbrengen van het areaal uitgeefbare grond of aantal woningen. Terwijl juist dat laatste een uitgangssituatie creëert om de gewenste ruimtelijke kwaliteit te bereiken.

Om voldoende tegenwicht te bieden en een goede balans te vinden tussen economische, sociaal-maatschappelijke en ecologische belangen is een integraal afgewogen ambtelijk advies noodzakelijk. Dat wordt alleen bereikt door naar elkaars standpunten en inbreng te luisteren, samen te zoeken naar creatieve oplossingen en duurzame keuzes (zoals multifunctioneel ruimtegebruik) maar bovenal door met 1 stem te spreken waarin een ieder zich herkent. Een plan voor reactie rondmailen voor (afzonderlijke) reactie vanuit de verschillende vakdisciplines leidt meestal tot concessies ten koste van groene ruimte en bomen.

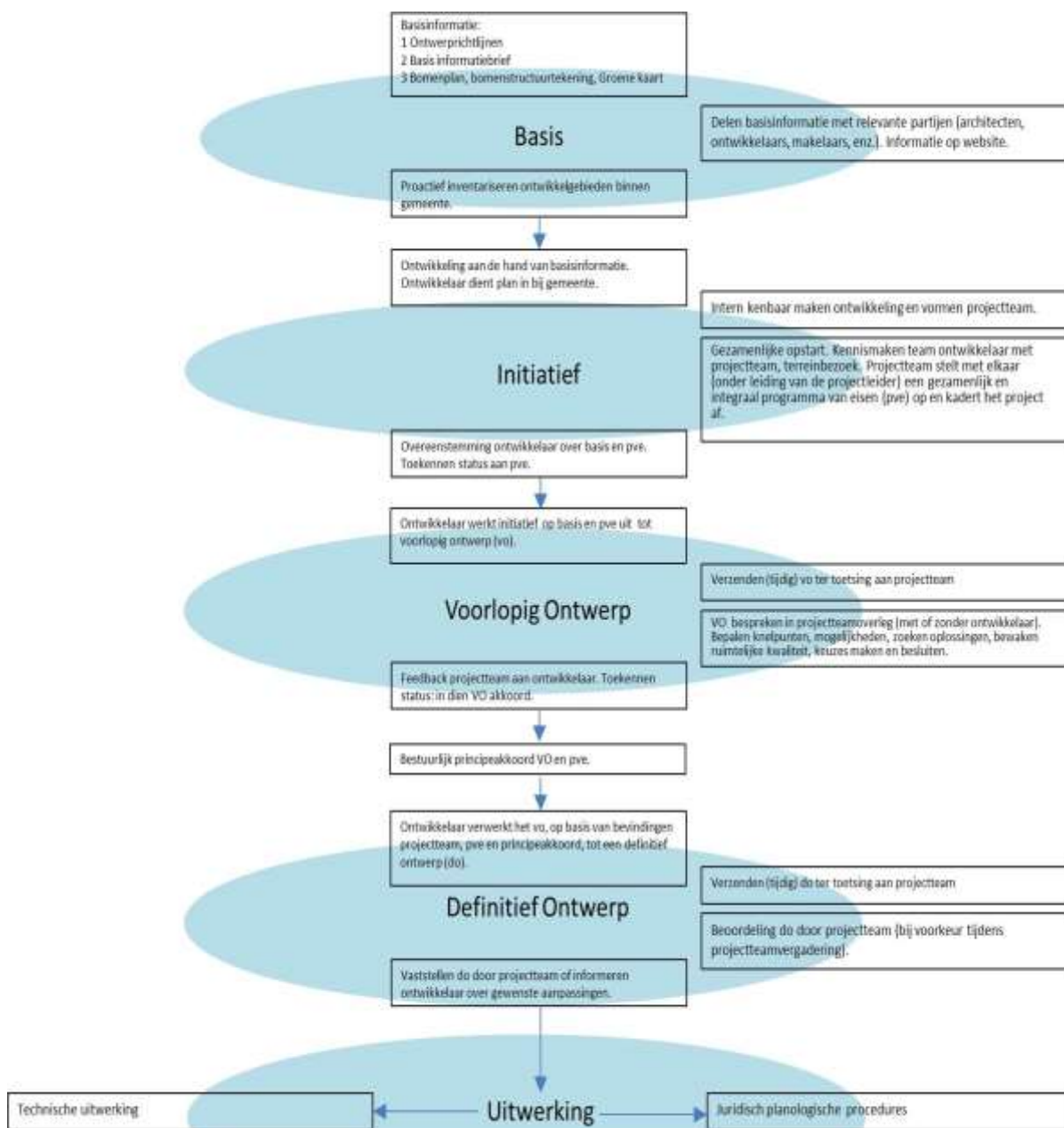

Figuur: Los van elkaar staande reacties en adviezen leiden tot ruimte conflicten tussen beleidsvelden, tot concessies en een matige uitgangssituatie voor groen en bomen.

Figuur: Een advies wat voortkomt uit interactie vanuit verschillende beleidsvelden leidt tot een gezamenlijke programmering (duurzame keuzes en compromissen) en een sterk integraal plan.

In figuur 7 is schematisch de gewenste werkwijze weergegeven. De werkwijze gaat uit van een vroegtijdige, gezamenlijke en integrale benadering. Waarbij vanaf 1^e initiatief in projectteamverband uitgangspunten en programma van eisen geformuleerd worden.

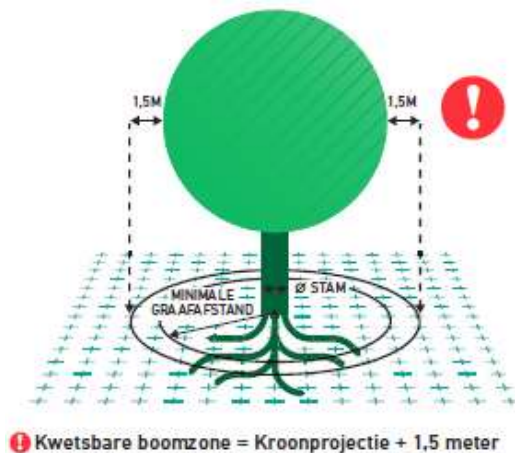

Figuur: Werkwijze integrale inrichtingsplannen

Een projectteam dient zorgvuldig te worden samengesteld uit medewerkers van diverse gemeentelijke afdelingen. Door vanaf initiatieffase civiel technicus, cultuurtechnicus, waterhuishoudkundige, verkeerskundige, ruimtelijke ordening specialist, stedenbouwkundige en landschapsarchitect met elkaar aan tafel te hebben wordt een gezamenlijk perspectief gecreëerd als basis voor een kwalitatief hoogwaardige ruimtelijk ontwikkeling met duurzame bomen en boomstructuren. Bomen die ook in de toekomst beheer(s)baar blijven en tot weinig overlast leiden.

Bijlage 6 Beschermingsmaatregelen bomen op bouwterreinen

Deze bijlage beschrijft de maatregelen die dienen ter bescherming van bomen tegen beschadiging van stam, kroon en wortels.

Afbeelding 1 Kwetsbare boom zone

Werkzaamheden en de opslag van materieel zijn binnen de KWETSBARE BOOMZONE alleen toegestaan MET TOESTEMMING.

Uitgangspunt: volledige bescherming van boom- en standplaats

Bomen op een werkterrein dienen zodanig met geschikte materialen beschermd te worden (niet-verplaatsbare bouwhekken, palissaden, houten schuttingen, steigerdelen etc.) zodat beschadigingen aan de wortelzone, stam en kroon uitgesloten zijn. Deze beschermmaatregelen moeten voor het werk begint worden aangebracht. Om voldoende wortels buiten gevaar te houden, moet dat hek minstens zo ver van de stam staan als de kroon breed is of op ten minste acht maal de stamdikte (afbeelding 2).

Afbeelding 2 Niet verplaatsbaar bouwhek plaatsen buiten de kroonprojectie

Randvoorwaarden en eisen

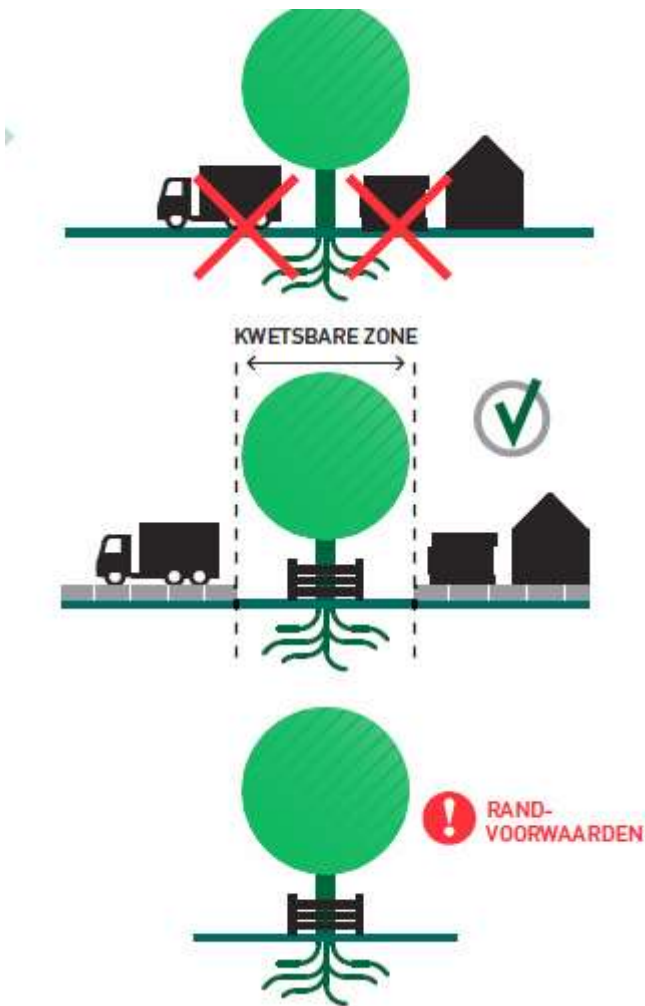
1. Plaats een niet-verplaatsbare fysieke bescherming rond de boom (vanaf 10 cm tot minimaal 2 m boven het maaiveld) en markeer deze als beschermd boomgebied.
2. Binnen elke kwetsbare boom zone zijn de uitvoering van werkzaamheden en de opslag van materiaal en materieel alleen toegestaan met toestemming via een door de opdrachtgever of directie goedgekeurd Werkplan.
3. Binnen elke kwetsbare boom zone gelden randvoorwaarden die uitgewerkt moeten zijn in het goedgekeurde Werkplan. Deze randvoorwaarden worden in de regel opgesteld aan de hand van een Bomen Effect Analyse (BEA).
4. Het Werkplan vermeldt gedetailleerd (per boom) wanneer, op welke wijze, volgens welke randvoorwaarden en met welk materieel en welke hulpmiddelen werkzaamheden binnen de kwetsbare boom zone moeten worden uitgevoerd.
5. Werkzaamheden mogen de duurzame instandhouding van de boom nooit in gevaar brengen
6. Graafwerkzaamheden binnen de kwetsbare boom zone zijn uitsluitend toegestaan met toestemming via het goedgekeurde Werkplan.

LEIDRAAD MINIMALE GRAAFAFSTANDEN (INDICATIEF)

Stam	Minimale graafafstand vanuit het hart van de stamvoet	Eenzijdige wortelontwikkeling of scheefstaande boom (trekzijde)
20 cm	>1,25 m	2,0 m
40 cm	>1,50 m	2,5 m
60 cm	>1,75 m	3,0 m
80 cm	>2,25 m	3,5 m
100 cm	>2,50 m	4,0 m
150 cm	>3,50 m	5,0 m

Nadere randvoorwaarden werken binnen de kroonprojectie

Bij beperkte ruimte moet bescherming van de boomspiegel of minimaal een stambescherming aangebracht worden en dienen aanvullende maatregelen te worden genomen, e.e.a. in overleg met en na uitdrukkelijke toestemming van **het college**. De uitvoerder blijft verantwoordelijk voor het voorkomen van ernstige beschadiging van de boom. De gemeente ziet toe op naleving van de voorschriften.

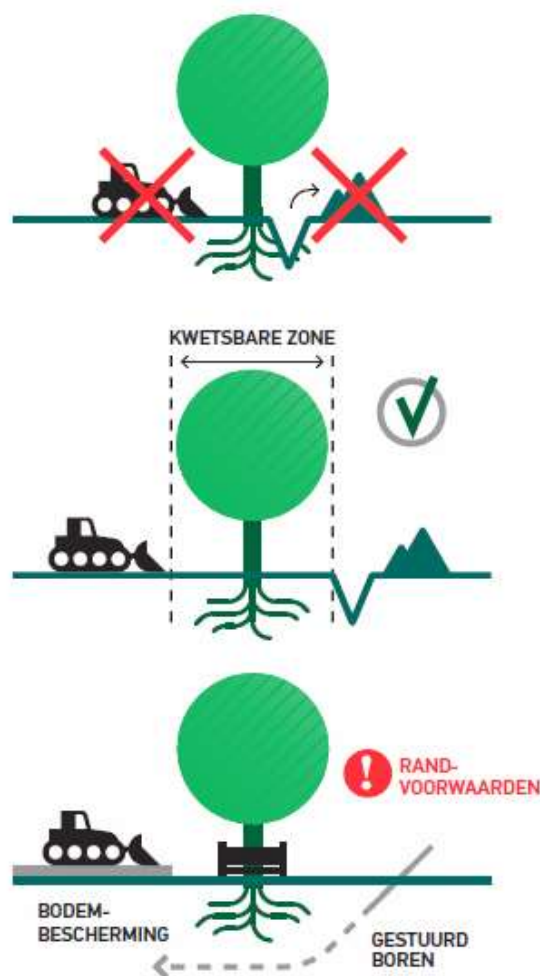
Afbeelding 3 Opslag, parkeren en transport

Binnen de kroonprojectie mogen geen bouw- en directieketen, voertuigen, machines en containers staan. Tijdelijke bouwwegen binnen de kroonprojectie zijn uitsluitend toegestaan na toestemming van Burgemeester en Wethouders. Gebruik van rijplaten (beton, staal, hout of kunststof) en / of andere voorzieningen zijn dan noodzakelijk. Een dikke laag grof zand of grind onder de rijplaten versterkt de beveiliging. Ook buiten het bouwhek kan dit onnodige vernieling van wortels voorkomen.

Nadere randvoorwaarden: zo min mogelijk verstoring van de bovengrond bij terreinaanpassingen

Terreinophogingen en -afgravingen binnen de kroonprojectie zijn alleen bij uitzondering toegestaan en dan uitsluitend in overleg met **het college**. In de bovenste decimeters vindt een boom het meeste voedsel, door afgraven gaat de rijkste grond met alles wat er in leeft, en dus ook een groot deel van de fijne wortels, verloren. Bij verlaging van het maaiveld dient een eiland ter grootte van minimaal de kroonprojectie gehandhaafd te blijven, zo nodig met een versterkte rand eromheen. Een geringe verhoging van het terrein en zelfs het voor korte tijd opslaan van grond onder een boom kunnen verstikking van de wortels tot gevolg hebben. Bij ophoging van het terrein dient de stamvoet vrij te blijven. Maatregelen ten bate

van beluchting zijn noodzakelijk, evenals afwatering mocht rond de stamvoet een 'kuil' ontstaan.

Afbeelding 4 Graafwerkzaamheden

Nadere voorwaarden: graafwerkzaamheden op voldoende afstand

In de wortelzone is (machinaal) graven niet toegestaan. Slechts bij uitzondering en dan uitsluitend met toestemming van het college zijn ontgravingen, in handkracht uit te voeren, binnen de wortelzone mogelijk, onder begeleiding van een boomdeskundige.

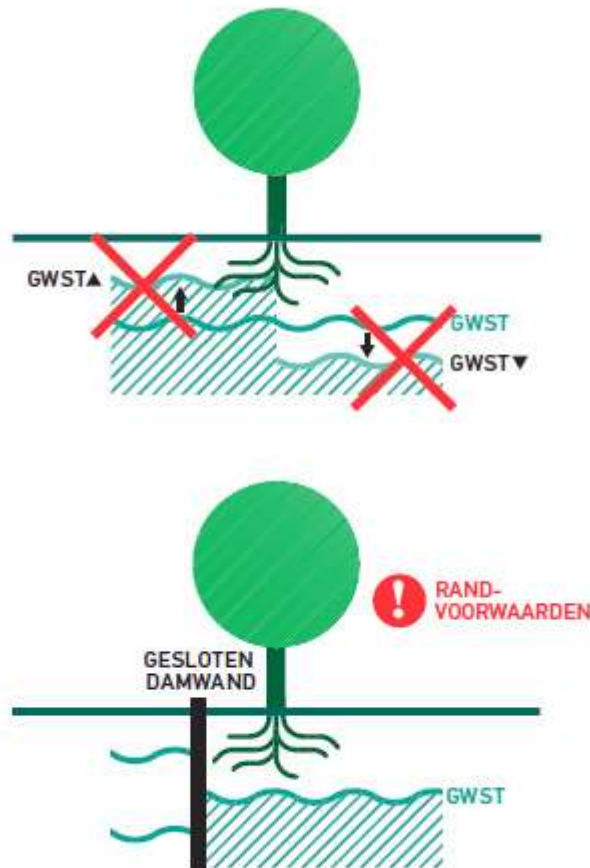
Uitsluitend in overleg met het college kunnen incidenteel wortels tot een doorsnede van 5 cm op vakkundige wijze worden doorgezaagd. Doorzagen van dikkere wortels mag nooit. Het in handkracht ondergraven en / of onderboren is wel toegestaan.

Het (al dan niet gestuurd) onderboren van kabels en leidingen verdient de voorkeur boven kabelsleuven.

Een bouwput- of sleuf in de nabijheid van bomen mag niet langer dan drie weken open liggen. Blootliggende wortels moeten in alle gevallen beschermd worden tegen uitdroging (m.b.v. vochtige doeken of zwart folie) en dienen in ieder geval zo snel mogelijk te worden toegedekt met grond. Bij vorst moeten open sleuven aan de boomzijde direct worden afgeschermd.

Nadere voorwaarden grondwaterstand

Verlaging zowel als verhoging (afbeelding 5) van de grondwaterstand binnen de kroonprojectie dienen te worden voorkomen. Tijdens het groeiseizoen is gesloten bronbemaling verplicht. Door middel van peilbuizen dienen de fluctuaties in het grondwaterpeil te worden gecontroleerd. Zo nodig moet water worden gegeven.

Afbeelding 5 Bronbemaling en veranderingen in de grondwaterstand

Nadere voorwaarden opslag materiaal.

Opslag van bouwmaterialen en / of inrichting van zand- en gronddepots binnen de kroonprojectie is niet toegestaan. Opslag van olie, brandstoffen en chemicaliën moet aan de wettelijke eisen voldoen; deze stoffen mogen echter nooit binnen de kroonprojectie worden opgeslagen. Cementresten, spoelwater en andere reststoffen (verpakkingen etc.) dienen zorgvuldig afgevoerd te worden; lozingen in bodem en / of oppervlaktewater en begraven is nooit toegestaan. Ook het morsen en wegwerpen van giftige vloeistoffen en verbranden van afval is niet toegestaan.

Afbeelding 6 Vloeistoffen en gassen

Nadere voorwaarden snoeien.

Het snoeien van bomen is alleen toegestaan met toestemming van de opdrachtgever of directie, ook als er sprake is van een gebroken of beschadigde tak.

Afbeelding 7 Snoeien

Bijlage 7 Beoordelingsformulier kapvergunningen

Beoordeeld door:
Datum:

A. ALGEMEEN

1. Volgnummer:

2. Datum aanvraag:

3. Gegevens aanvrager

- a. Naam:
- b. Adres:
- c. Postcode en woonplaats:
- d. Telefoonnummer:

4. Gegevens boom / bomen / houtopstand

- a. Soort
- b. Aantal
- c. Oppervlakte
- d. Locatie
- e. Standplaats
- f. Stamomtrek in cm op 1,2m boven maaiveld

Boom Bomen Bomenrij Houtwal Bosplantsoen

5. Is aanvrager eigenaar, zakelijk gerechtigde of gemachtigde?
Zo nee, dan is aanvrager niet gerechtigd en wordt de aanvraag niet in behandeling genomen.

Ja / Nee

6. Kapvergunningsvrije houtopstand:
(art. 1 lid 4 en art. 15 lid 2 en 3 Boswet)

Ja / Nee

7. Meldingsplicht art.2 en3 Boswet
Zo ja, dan dient tevens een aanvraag bij de boswet te worden ingediend.

Ja/ Nee

8. is het een boom / boomvormer die is aangewezen op de Groene kaart?

Ja / nee

9. Betreft het bomen waarvoor in principe geen kapvergunning wordt verleend?
Zo ja, verwijzing beleidsdocument (titel, jaar, blz.)
Zo ja, dan wordt alleen gekeken naar die gronden waarop wel (bij uitzondering) een kapvergunning kan worden verleend.

Ja / Nee

10. De aanvraag betreft een vergunning voor:

- a. Rooien
- b. Verplanten
- c. Rigoureuus snoeien

B. BELANG VAN DE AANVRAGER

1. Reden aanvraag:				
2. Is de aanvrager aan huis gebonden?	nee / ja			0 / 10
3. verhouding boom/ beschikbare groeiplaats				0 / 5 / 10 / 15
a. Huidige grootte van de boom	klein	gemiddeld	groot	
b. Toekomstige grootte van de boom	3 ^e grootte	2 ^e grootte	1 ^e grootte	
c. Huidige ruimte bovengronds	voldoende	onvoldoende		
d. Huidige ruimte ondergronds	voldoende	onvoldoende		
e. Toekomstige ruimte bovengronds	voldoende	onvoldoende		
f. Toekomstige ruimte ondergronds	voldoende	onvoldoende		
4. Groeistoornissen (ziekte, groeiplaats etc.)	Niet / Wel	van toepassing		0 / 5 / 10 / 15
a. Aard				
b. Mate	gering	matig	ernstig	dood
5. Wortelopdruk				0 / 5 / 10 / 15
a. Mate	n.v.t.	gering	matig	ernstig
b. Bomenstructuur	Ov. boom	sec. structuur	prim. structuur	
6. Mate van schaduwwerking				0 / 5 / 10 / 15
Specificatie	n.v.t.	gering	matig	ernstig
7. Mate van blad- / vruchtval				0 / 5 / 10 / 15
	n.v.t.	gering	matig (mastjaar)	ernstig
8. Mate van overig overlast				0 / 5 / 10 / 15
Specificatie	n.v.t.	gering	matig	ernstig
9. Mate van gevaarstelling / risico (c 9, c10)				0 / 5 / 10 / 15
Specificatie en vermoedelijke oorzaak	n.v.t.	gering	matig	ernstig
Verwijzing naar deskundige rapport (titel / datum)				
Verwijzing bewijs en/of berekening				
10. Mate van economisch nadeel/ schade				0 / 5 / 10 / 15
	n.v.t.	gering	matig	ernstig
Specificatie	eenmalig	wederkerend	onophoudelijk	
Verwijzing bewijs en / of berekening				
11. Mate van maatschappelijk doorlopen planproces				0 / 5 / 10 / 15
	n.v.t.	gering	matig	ernstig
Specificatie				
12. Afstand tot erfgrans te klein?	nee / ja			0 / 5 / 10
Zo ja, staat de boom er al langer als 20 jaar?	nee / ja			
13. Is er sprake van gem. bomenbeheer maatregel?	nee / ja			0 / 10 / 15
Specificatie				
Verwijzing beheerplan (titel, jaartal, bladzijde)				
14. Samenloop andere procedures				0 / 5 / 10
Zo ja,				
a. Welke	Bouw- Anders:	Aanleg-	inrit-	vergunning
b. Tijdig aanwezigheid houtopstand gemeld	nee / ja			
c. Planaanpassing mogelijk	nee / ja			
d. Bouw-/aanlegvergunning reeds verleend	nee / ja			
Indien ja, nummer				

C. BELANG VAN BOOMBEHOUD

1. Gaat het om een gemeentelijke (openbare) boom	nee / ja	0 / 5
1. Status van de boom		
a. Onderdeel van Rijksmonument	☐	20
b. Landelijk monumentaal	☐	20
c. Gemeentelijk monumentaal	☐	15
d. Onderdeel van bomenstructuur (zie bomenstructuurtekeningen en status boom op Groene Kaart)	☐	15
e. Waardevol / beeldbepalend (zie status boom op Groene kaart)	☐	10
f. Overig	☐	5
Verwijzing landschapsbeleidsplan		
2. Visie landschap- , wijk- of dorpschoon:		
a. Beschermd stads- / dorpsgezicht	☐	10
b. Beeldbepalend op landschap-, wijk- of dorpsniveau	☐	10
c. Deel van straat – of laanbeeld	☐	5
d. Deel lokaal groen	☐	5
e. Niet zichtbaar vanaf openbare weg	☐	0
f. Geen bijdrage aan landschap- , wijk- of dorpschoon	☐	0
g. Anders nl.		
3. Huidige situatie, relatie met de omgeving		
a. Heel bijzonder en zeldzaam	☐	10
b. Bijzonder en opvallend	☐	5
c. Overige	☐	0
4. Plantwijze		
a. Solitair, laan of straatboom	☐	10
b. Kleine groep (tot 5 bomen)	☐	5
c. Overig	☐	0
5. Ecologische waarde		
a. Dendrologisch waardevol	☐	10
b. Schuil of broedplaats fauna	☐	5
c. Huisvesting bijzondere flora	☐	5
d. N.v.t	☐	0

6. Zou kapvergunning ernstig nadeel veroorzaken aan beschermde dier- of plantsoorten		nee / ja		0 / 10
7. Cultuurhistorische waarde Specificatie	laag	gemiddeld	hoog	0 / 5 / 10
8 Gezondheidstoestand Conditie (huidige status) Vitaliteit (regeneratievermogen)	slecht slecht	matig matig	redelijk redelijk	0 / 5 / 10 / 15 goed goed
9. Stabiliteit / breukvastheid a. Wortelstelsel b. Stam c. Kroon	slecht slecht slecht	matig matig matig	redelijk redelijk redelijk	0 / 5 / 10 / 15 goed goed goed
10. Levensverwachting n.a.v . 9 en 10	<5 jaar	5-15 jaar	>15 jaar	-5 / 0 / 5
11. Boomwaarde (Rekenmodel boomwaarde) indien van toepassing	€.....			
12. Is evt. overlast of gevaar genoemd onder B. op een andere wijze tegen te gaan dan door kap?		nee / ja		0 / 10

D. ZONNEPANELEN

Indien men een aanvraag doet voor het kappen van een boom of houtopstand in verband met zonnepanelen zal er aan de volgende voorwaarden getoetst moeten worden:

- Is de boom een (potentiele) monumentale houtopstand?	Ja / nee	Indien ja: vergunning weigeren
- Is de boom een gemeentelijke houtopstand?	Ja / nee	Indien ja: vergunning weigeren
- Is de jaarlijkse energieopbrengst minder dan 1.500 kW	Ja / nee	Indien ja: vergunning weigeren
- Is het rendementsverlies aantoonbaar minimaal een derde van de te verwachten energieopbrengst van de panelen?	Ja / Nee	Indien nee: vergunning weigeren

E. AFWEGING

Eindoordeel belang aanvrager totaal score

Eindoordeel belang boombehoud totaal score

Oordeel:

Indien belang aanvrager hoger scoort dan het belang van boombehoud, zal een kapvergunning verleend worden.

F. HERPLANT:

Ja / nee

Herplantverplichting wordt opgelegd in de volgende gevallen :

- Het betreft een monumentale boom of een waardevolle of beeldbepalende boom opgenomen in de Groene kaart
- Het betreft een gemeentelijke boom die past binnen de bomenstructuur en de typologie van de wijk.
- De score voor het belang van boombehoud 50 punten of hoger bedraagt

D. Als bestuursrechtelijke sanctie bij illegale kap als:

- * Kapvergunning zou zijn geweigerd.
- * Als kapvergunning zou zijn verleend onder voorwaarde van herplant.

TOELICHTING :

Hoe invulling gegeven dient te worden aan bepaalde begrippen in de toetsingscriteria is hieronder per onderdeel uitgewerkt:

D. BELANG VAN DE AANVRAGERVerhouding Boom/ beschikbare groeiplaats

Voor de verhouding boom en groeiplaats wordt verwezen naar hoofdstuk 4 van het "Bomenbeheerplan Gemeente Uden", geschreven door O.B.T.A. De Linde, 2007. Daar worden richtlijnen gegeven voor zowel bovengrondse als ondergrondse groeiruimte voor 1^e, 2^e en 3^e boomgrootte.

	Voldoende	Score	Onvoldoende	Score
Huidige ruimte bovengronds	(criteria wanneer boom voldoende ruimte heeft)		(criteria wanneer boom onvoldoende ruimte heeft)	
Huidige ruimte ondergronds	(criteria wanneer boom voldoende ruimte heeft)		(criteria wanneer boom onvoldoende ruimte heeft)	
Toekomstige ruimte bovengronds	(criteria wanneer boom voldoende ruimte heeft)		(criteria wanneer boom onvoldoende ruimte heeft)	
Toekomstige ruimte ondergronds	(criteria wanneer boom voldoende ruimte heeft)		(criteria wanneer boom onvoldoende ruimte heeft)	

Groeistoornissen

Overweging aan expert om te bepalen in welke mate de boom last heeft van groeistoornissen. Deze zal beoordelen of de schade gering, matig of ernstig is.

Wortelopdruk

Mate	Betekenis	Score
Niet van toepassing	Er is geen noemenswaardige overlast door wortelopdruk.	0
Gering	De wortelen zijn wel omhooggekomen maar leveren geen gevaar op voor de omgeving	5
Matig	De wortelen zijn omhooggekomen. Wanneer ze nog hoger zullen komen te liggen kunnen ze een gevaar vormen voor de omgeving. Of de wortelen beschadigen in de grond liggende pijpen/ buizen.	10
Ernstig	Er is sprake van ernstige overlast wanneer wortels het opdrukken van de stoep veroorzaken, waardoor er hoogteverschillen ontstaan van 3 cm of meer of wanneer deze de wettelijke veiligheidsnorm overschrijden.	15

Wortelopdruk zal gewogen worden in relatie tot de structuurmatige betekenis van de boom

Mate van schaduwwerking

Mate	Betekenis	Score
Niet van toepassing	Er is geen overlast van schaduw door een boom of bomen.	0
Gering	Er is wel sprake van schaduwwerking, (minder dan 2/3e van de tuin ligt in de schaduw) maar de ernst en duur van de schaduw is slechts van korte duur.	5
Matig	De bomen zijn dermate hoog waardoor een aanzienlijk deel van woning of tuin (2/3e of meer) in de schaduw ligt.	10
Ernstig	De mate van schaduwwerking is ernstig wanneer het leefgenot door de schaduwwerking wordt belemmerd. Deze belemmering van het zonlicht moet van langdurige aard zijn.	15

Mate van blad-/ vruchtval

Mate	Betekenis	Score
Niet van toepassing	Er is geen noemenswaardige overlast door blad- of vruchtval	0
Gering	Er is sprake van blad- of vruchtval wanneer er wel wat bladeren of vruchten in de omgeving van de boom vallen, maar deze geaccepteerd zullen moeten worden. Men zal een zekere mate van bladeren en vruchten moeten gedogen. Voorbeeld: wanneer men in een bepaalde periode (bijvoorbeeld in de herfst) de oprit niet kan gebruiken door bladeren, dit niet valt onder matige of ernstige overlast, maar wel kan leiden tot overlast, waardoor dit slechts valt in de categorie gering. Ook overlast van bladeren in dakgoten zal vallen onder geringe overlast, omdat dit valt onder overlast die bomen verwacht kan worden. Wanneer men meerdere keren de dakgoot zal moeten schoonmaken doet hier niet aan af.	5
Matig	De overlast is matig wanneer men meer overlast heeft dan zou moeten kunnen verwachten van een boom. Men kan bij bomen altijd enige mate van blad- en vruchtval verwachten. Wanneer er aantoonbaar sprake is van schade door blad- of vruchtval, zal dit als matig aangeduid worden. Wanneer er sprake is van schade zal men dit aantoonbaar moeten maken. Denk hierbij aan rekeningen van reparaties, foto's etc.	10
Ernstig	De mate van blad- of vruchtval is zo ernstig dat de aanvrager het dagelijks gebruik belemmert wordt voor een langdurige periode. Voorbeeld: wanneer er voor een periode van drie maanden geen of weinig gebruik gemaakt kan worden van een oprit door blad- of vruchtval, valt dit niet onder langdurige overlast. Wanneer de overlast zo ernstig is dat deze het maatschappelijk risico overstijgt kan gesproken worden van ernstige overlast. Hierbij kan gedacht worden aan extreme schade.	15

Mate van overige overlast

Het is mogelijk dat er ook nog andere vormen van overlast zijn. Hierbij moet naar de omstandigheden van het geval gekeken worden in welke mate er sprake kan zijn van overlast.

Mate	Betekenis	Score
Niet van toepassing	Wanneer bomen schaduwwerpen op zonnepanelen kan dat ervoor zorgen dat het rendement van de zonnepanelen (in grote mate) verminderd wordt. Dit probleem kan al ontstaan wanneer op slechts een klein deel van de zonnepanelen schaduw valt (door schakeling zonnepanelen). Voor overlast van zonnepanelen zal geoordeeld worden op basis van de vier criteria in het toetsingsinstrument. Hier zullen geen punten aan toegekend worden.	0
Gering	Wanneer bewoners bij bomen in de buurt komen te wonen en dan overlast ervaren, door bijvoorbeeld allergie, zal de overlast als gering aangeduid worden. Het is bekend dat bomen overlast kunnen veroorzaken, ook door allergische reacties. De allergische reactie hoeft niet alleen veroorzaakt te worden door bomen in de buurt, maar de pollen kunnen van ver komen, meegedragen door de wind. Het is geen oplossing om daarom alle bomen die een reactie oproepen te kappen. Hoewel er wel sprake kan zijn van overlast door de boom, zal dit wel meewegen in de beoordeling. Waar bomen zijn kan ook overlast zijn door vogels. Ook deze vorm van overlast, die verwacht kan worden wanneer men in de buurt komt van bomen, zal geaccepteerd moeten worden als maatschappelijk risico.	5
Matig	Er is sprake van matige overlast wanneer de overlast het maatschappelijk risico overstijgt.	10
Ernstig	Wanneer er schade is van bijvoorbeeld takken aan de woning of overlast door vocht vanwege of door bomen, zal dit gekwalificeerd worden als ernstige overlast. Voor ernstige overlast moet er sprake zijn van dergelijke overlast die men niet in het maatschappelijk verkeer gewoon is en dus ook niet geaccepteerd hoeft te worden.	15

Mate van gevaarzetting

Mate	Betekenis	Score
Niet van toepassing	Er is geen sprake van gevaarzetting	0
Gering	Bij de mate van gevaarzetting kan onder andere gekeken worden naar in jurisprudentie ontwikkelde criteria. Denk hierbij aan het volgende: De mate van waarschijnlijkheid en oplettendheid. (hoe waarschijnlijk is het dat mensen in dit geval niet opletten op de omgeving) De ernst van de gevolgen De grootte van de kans dat daaruit ongevallen ontstaan De bezwaarlijkheid van het nemen van voorzorgsmaatregelen, bijvoorbeeld: het plaatsen van bordjes of hekjes of andere vormen van waarschuwingen. Wanneer er weinig kans is op letsel of schade door onoplettendheid van burgers zal er sprake zijn van geringe gevaarzetting. Elke situatie zal apart beoordeeld moeten worden. Een loshangende tak kan bijvoorbeeld nog stevig genoeg vastzitten om voorlopig geen gevaar op te leveren, terwijl het in andere situaties wel een gevaarlijke situatie kan opleveren.	5
Matig	Gelet op voorgaande criteria kan dit ingevuld worden. Wanneer de kans op letsel of schade groter is en men actie moet ondernemen om het gevaar te beperken zal er sprake zijn van matige gevaarzetting.	10
Ernstig	Er is sprake van ernstige gevaarzetting indien aan alle eisen is voldaan en er een grote kans op schade of letsel is, waarbij het nemen van voorzorgsmaatregelen een vereiste is.	15

E. BELANG VAN BOOMBEHOUD

Typering	Definitie
Gemeentelijk monumentaal	Boom is aangewezen op Groene kaart als monumentale boom.
Onderdeel van cultuurhistorische, primaire of secundaire bomenstructuur	Boom is aangewezen op Groene kaart als onderdeel van een cultuurhistorische, primaire of secundaire boomstructuur.
Waardevol /beeldbepalend	De boom is als waardevol / beeldbepalend aangewezen op de Groene Kaart.
Overig	Alle bomen die niet zijn ingetekend op de Groene kaart.

Bijlage 8 Criteria monumentale en waardevolle / beeldbepalende bomen en bijdrageregeling gemeentelijke monumentale bomen.

Criteria voor registratie monumentale bomen, bomenstichting

Bomen kunnen plaatselijk heel bijzonder zijn, bv. door soort of leeftijd, terwijl die soort of leeftijd in de rest van het land gewoner is. Om een boom op te nemen in het landelijk register van monumentale bomen moet deze aan twee voorwaarden voldoen:

1. De leeftijd van de boom is minimaal 80 jaar. Een uitzondering kan gemaakt worden voor bv. een herdenkingsboom of een boom met een grote dendrologische waarde. De bomen mogen niet in een onherstelbare slechte conditie verkeren (d.w.z. de bomen moeten in beginsel weer in een redelijke conditie zijn te brengen), volledig verval van de boom mag niet binnen tien jaar te verwachten zijn.
2. De boom heeft ten minste één van de volgende specifieke kenmerken:
 - Beeldbepalend - De boom is door zijn leeftijd en verschijning onvervangbaar voor het karakter van de omgeving en van landelijk belang.
 - Cultuurhistorische waarde
 - a. Herdenkingsboom; geplant ter gelegenheid van een belangrijke gebeurtenis (bijvoorbeeld geboorte, huwelijk van een prins of prinses).
 - b. Markeringsboom; geplant ter markering, zoals grensbomen in het agrarisch gebied,
 - c. of bakenbomen langs de rivieren.
 - d. Kruis / kapelboom; geplant naast een kapel of kruisbeeld om de locatie te benadrukken.
 - e. Bijzondere snoeivorm bijvoorbeeld kunstsnoeivorm tweestammig.
 - Dendrologische waarde. De boom is van een zeldzame soort of variëteit. Of een bijzondere groeivorm als gevolg van natuurlijke oorzaken bijvoorbeeld tweestammig, meerstammig.
 - Natuurwaarde. De boom heeft betekenis doordat er zeldzame planten of dieren in leven.
 - Zeldzaamheid. De boom is de dikste, oudste of hoogste in de gemeente, regio of provincie.

Criteria voor registratie monumentale bomen, Groene kaart model

Om als gemeentelijke monumentale boom geregistreerd te worden moet een boom voldoen aan de volgende criteria:

Basisvoorwaarden (alle voorwaarden vereist):

- De leeftijd is minimaal 50 jaar en de boom is door zijn leeftijd en verschijning beeldbepalend en onvervangbaar voor het karakter van de omgeving;
- Een uitzondering kan gemaakt worden voor een herdenkingsboom of een toekomstige monumentale boom.
- Een toekomstige monumentale boom heeft op basis van zijn groeiplaats (ruimte), boomsoort, vorm en vitaliteit de potentie om monumentaal te worden;
- De bomen mogen niet in een onherstelbare slechte conditie verkeren (d.w.z. de bomen moeten in beginsel weer in een redelijke conditie zijn te brengen). Volledig verval van de boom mag niet binnen tien jaar te verwachten zijn.

Specifieke kenmerken (tenminste één voorwaarde vereist):

1. De boom is dendrologisch van grote waarde, vanwege soort en variëteit in combinatie met leeftijd, grootte en zeldzaamheid;
2. De boom is milieukundig van grote waarde, vanwege het beïnvloeden van het microklimaat door bijvoorbeeld het wegvangen van stof, het zuiveren van de lucht, het nivelleren van luchtverplaatsingen en het breken van wind rond gebouwen;
3. De boom is ecologisch van grote waarde vanwege het belang van het (plaatselijke) ecosysteem. De boom biedt bijvoorbeeld plaats aan zeldzame dier- of plantensoorten, denk hierbij aan vleermuizen;
4. De boom is wetenschappelijk van grote waarde, doordat het een bijzonder zuivere vertegenwoordiger van één soort betreft (genenreservoir);
5. De boom is cultuurhistorisch waardevol:
 - a. Herdenkingsboom; geplant ter gelegenheid van een belangrijke gebeurtenis (bijvoorbeeld geboorte
 - b. van een prins of prinses, een huwelijk, een jubileum);
 - c. Markeringsboom; geplant ter markering, zoals grensbomen in het agrarisch gebied, of bakenbomen
 - d. langs de rivieren;
 - e. Kruis-/ kapelboom; geplant naast een kapel of kruisbeeld om de locatie te benadrukken;
 - f. De boom heeft een mythologische betekenis, bijvoorbeeld Kroezeboom;
 - g. De boom is van grote waarde doordat het een bijzonder/historisch fruitras is;
 - h. Boom met een bijzondere snoeivorm, bijvoorbeeld etagelinde;
 - i. Boom 'met een verhaal'.
6. Bijzondere groeivorm als gevolg van natuurlijke oorzaken bijvoorbeeld meerstammig;
7. De boom is geadopteerd; bijv. door de Bomenstichting, een school.

Criteria voor registratie waardevolle / beeldbepalende bomen, Groene kaart model

Om als waardevolle / beeldbepalende boom geregistreerd te worden moet een boom voldoen aan de volgende criteria:

Basisvoorwaarden (alle voorwaarden vereist):

- De leeftijd is minimaal 40 jaar;
- Een uitzondering kan gemaakt worden voor een herdenkingsboom, een boom met cultuurhistorisch waardevolle elementen, een boom behorende tot een boomstructuur of een accentboom;
- De bomen mogen niet in een onherstelbare slechte conditie verkeren (d.w.z. de bomen moeten in beginsel weer in een redelijke conditie zijn te brengen). Volledig verval van de boom mag niet binnen tien jaar te verwachten zijn;
- De boom heeft een habitus die karakteristiek is voor de soort (dit geldt met name indien de boom waardevol voor landschap en/of stads- en dorpsschoon is).

Specifieke kenmerken (tenminste één voorwaarde vereist):

1. De boom is medebepalend en onvervangbaar voor het karakter van de omgeving (beeld);
2. De boom vormt een onderdeel van een geheel intact zijnde boomgroep of uniforme laanbeplanting die een karakteristieke structuur in gemeente of landschap zichtbaar maakt (landschappelijke waarde);
3. De boom is een herkenningspunt;
4. De boom is een in de gemeente zeldzame soort, type of hoge leeftijdsklasse;
5. De boom vormt een onderdeel van een monumentale omgeving of van een cultuurhistorisch waardevol object (cultuurhistorische waarde);
6. De boom is een gedenkboom ter gelegenheid van een belangrijke maatschappelijke gebeurtenis;
7. De boom vormt een onmisbaar onderdeel van een biotoop van in de omgeving van de gemeente Uden schaars voorkomende planten- of diersoorten;
8. De boom vormt een schakel in keten van ecologische infrastructuur vormende elementen of neemt in een totaal versteend gebied een positie in die in de ecologische infrastructuur de functie van 'Stepping Stone' kan vervullen (natuurwaarde);
9. De boom is bijzonder door zijn uitzonderlijke hoogte, dikte, e.d.;
10. De boom heeft een bijzondere snoeivorm of groeiwijze.